

UNIVERSITATEA BABEȘ—BOLYAI
FACULTATEA DE TEOLOGIE ROMANO-CATOLICĂ
CONSILIERE PASTORALĂ

Lucrare de disertație

Coordonator științific:

Prof. Dr. Nóda Mózes

Absolvent:

Márk Timea

Cluj-Napoca

2023

UNIVERSITATEA BABEȘ—BOLYAI
FACULTATEA DE TEOLOGIE ROMANO-CATOLICĂ
CONSILIERE PASTORALĂ

Rolul și impactul Sfintei Liturghii și al programelor spirituale
în viața actualilor studenți din Cluj

Coordonator științific:

Prof. Dr. Nóda Mózes

Absolvent:

Márk Timea

Cluj-Napoca

2023

BABEŞ—BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM

RÓMAI KATOLIKUS TEOLÓGIA KAR

PASZTORÁLIS TANÁCSADÁS

A szentmise és lelkiségi programok szerepei, hatásai a
jelenlegi kolozsvári egyetemisták életében

Témavezető:

Prof. Dr. Nóda Mózes

Hallgató:

Márk Timea

Kolozsvár

2023

Tartalomjegyzék:

Bevezető.....	1
1. Elméleti háttér	3
<i>1.1. Szentségek</i>	<i>3</i>
<i>1.1.1. Eucharisztia</i>	<i>6</i>
<i>1.2. Szentmise.....</i>	<i>8</i>
<i>1.2.1. Közösség</i>	<i>10</i>
<i>1.2.2. Találkozás</i>	<i>13</i>
<i>1.2.3. Tevékeny részvétel.....</i>	<i>14</i>
<i>1.2.4. Küldetés.....</i>	<i>16</i>
2.Kolozsvári katolikus lelkesítő közösségek bemutatása	17
<i>2.1. Ferences szerzetesek és ifjúsági programjaik.....</i>	<i>17</i>
<i>2.2.KEL — Katolikus Egyetemi Lelkészség és Mécses csoport</i>	<i>22</i>
<i>2.3. Római Katolikus Teológia Kar és hallgatói közössége.....</i>	<i>26</i>
3. Kutatási rész	29
<i>3.1. Célkitűzések</i>	<i>29</i>
<i>3.2. Hipotézisek.....</i>	<i>31</i>
<i>3.4. Felmérési eszközök</i>	<i>32</i>
<i>3.4.1. Kérdőív</i>	<i>32</i>
<i>3.4.2. Interjú</i>	<i>33</i>
<i>3.5. Kutatás menete.....</i>	<i>33</i>
<i>3.6. Elemzési módszerek</i>	<i>34</i>
4. A kutatás eredményei.....	36
<i>4.1. Az adatok elemzése</i>	<i>36</i>
<i>4.1.1.Nemek-, életkor-, felekezet- és egyházmegye szerinti eloszlások</i>	<i>36</i>
<i>4.1.2. Közösségek, lelkesítő – és ifjúsági csoportok aránya</i>	<i>38</i>
<i>4.1.3. Az otthoni- és a kolozsvári lelkesítő csoportok vallásgyakorlata egyéni és közösségi szinten</i>	<i>41</i>
<i>4.1.4. A szentmisén való részvétel aránya és a lelkiileg legmeghatározóbb szentmise otthoni és kolozsvári viszonylatban</i>	<i>44</i>
<i>4.1.5. Az imamódok és gyakoriságuk közötti különbségek otthoni és kolozsvári viszonylatban</i>	<i>47</i>
<i>4.1.6.Meghatározó szentmise élmények otthon és Kolozsváron.....</i>	<i>52</i>

<i>4.1.7. A közösségek vonzó – és eltaszító ereje</i>	56
<i>4.1.8. Közösségekben és csoportokban kapott értékek</i>	59
<i>4.1.9. Vallásgyakorlat átalakulása a kolozsvári vallásgyakorlat fényében</i>	61
<i>4.2. A kutatás korlátai</i>	65
<i>4.3. Következtetések</i>	65
5.Összegzés	67
Irodalomjegyzék	69
Függelék	72
Absztrakt	75
Summary	77

Bevezető

Disszertáció dolgozatomban azt kutatom, hogy a szentmisének, valamint lelkiségi programoknak milyen szerepei, hatásai vannak a jelenlegi kolozsvári egyetemisták életében. Megszeretném vizsgálni, ugyanakkor össze is hasonlítani, hogy a ki-ki maga szülővárosában vagy falujában milyen hitéletet élt és tapasztalt meg, valamint, hogy abból az adott közegből kiszakadva, és elkerülve egy nagyobb városba, Kolozsvárra ott milyen közegbe került, és ott hogyan integrálódott adott közösségekbe, ezzel esetlegesen tovább fejlődve hitéletében.

Dolgozatom elején 5 feltett hipotézist fogalmazok meg, melyekre válaszokat keresek a fiatal egyetemisták gondolatai és élményei alapján. Elsősorban azt állítom, hogy a lelkiségi vagy ifjúsági csoportokba járó fiatalok aránya nagy. Másodsorban arról szeretnék megbizonyosodni, hogy a jelenlegi, Kolozsváron tanuló egyetemisták hitéletére jelentős hatással vannak az ott felkínált lelkiségi programok, az otthoni lehetőségekkel ellentétben. Továbbá feltett állításom, hogy a fiatalok vallásgyakorlata megváltozott a Kolozsvárra költözés óta. Negyedik hipotézisemben azt feltételezem, hogy a vallásgyakorlat tekintetében növekedni fog az egyéni és közösségi vallásgyakorlatok kettős, párhuzamos gyakorlata. És végül, ötödik hipotézisemben arra szeretnék visszaigazolást nyerni, hogy lelki szempontból a fiatalokra mély hatással vannak a ferences testvérek által szervezett lelkiségi programok: katekézisek, zsolozsmák, lelki hétvégék, csoportok.

Továbbá azon kérdésekre is válaszokat keresek, minthogy miért fontos a mai egyetemista fiataloknak a szentmise? Mi vonzza őket? Miben és hogyan fejlődtek a Kolozsváron felkínált lelkiségi programok által? Hova és miért járnak lelki közösségbe? Milyen támaszpontokat kapnak ezen közösségekben? Mit visz tovább, és majd mit épít be, mit tesz hozzá az a fiatal egy adott lelkiségi csoportba?

Kutatásom módszereként egy kvalitatív és egy kvantitatív kutatási módszert alkalmazok.

Elsőként — kvantitatív kutatásként — egy formális kérdőíves felmérés segítségével gyűjtöm be a válaszokat, melyeket saját koncepció alapján állítottam össze. Struktúráját és tartalmát tekintve olyan hitélettel és Istenélménnyel kapcsolatos kérdések vannak megfogalmazva, amelyek egy otthon kapott hitéletre reflektáló képet, valamint egy Kolozsváron tapasztalt, átélt és valószínűleg átformálódott képet láttatnak.

Másodsorban pedig interjú kvalitatív kutatást is végzek, mely során két személyt szólítok meg és arról kérdezem őket, hogy éppen egy nevezetes lelkeségi csoportban milyen irányelveket, értékeket követnek és, hogy a világ fele milyen üzenetet kívánnak közvetíteni.

Kutatásomban három csoportot szólítok meg. A Római Katolikus Teológia Kar hallgatóit, a ferences csoportokba és programokra járó egyetemistákat, valamint a KEL programokra és Mécses közösségbe járó fiatal egyetemistákat.

Kifejezetten azon kolozsvári fiatalok válaszait várom, akik most jelenleg egyetemisták.

A dolgozat struktúráját tekintve egy elméleti és egy gyakorlati, kutatási rész alkotja. Az elején a szentmiséről, az Oltáriszentségben jelen lévő Úr Jézussal való találkozásról, közös ünneplésről és a közösségi jelleg fontosságáról írok, majd ismertetem a Római Katolikus Teológia Kar-, a ferencesek-, valamint a KEL- és Mécses közösségek háttértörténetét, programlehetőségeiket, valamint a lelkeségi életükbe is betekintést nyújtok.

Következtetésképpen a kvalitatív kutatásom eredményeinek bemutatása, összegzése és következtetéseinek levonása zárja a dolgozatom egészét.

1. Elméleti háttér

1.1. Szentségek

Mielőtt a szentmiséről, a Jézus Krisztussal való találkozásról, a vele és a közösséggel való ünneplésről beszélénk, azelőtt igen fontos tisztázni, hogy a szentségek mit is jelentenek a katolikus egyház és emberek életében.

A katolikus egyház hívei számára hét szentség áll rendelkezésre, amelyek végigkísérik az emberek különböző életeseményeit születésüktől fogva halálukig. Mindegyik szentség egy nagy ünnepet ölel fel. Olyan szent szertartásokat értünk ezek alatt, amelyek révén a hívő ember élő kapcsolatba kerül Istennel és, amelyek által megkapja Isten kegyelmi ajándékait, ezzel megerősödve hitében. A szentségek alatt nem csak szimbolikus cselekedeteket értünk, hanem általuk kegyelmi ajándékokból való részesedést élhet meg az ember, melyeket a jó Isten kegyelme és szeretete áraszt felé.¹

A szentség szó eredetének gyökereit tekintve a görög nyelvhez eredeztethető vissza. A keresztény nyelvhasználatunkba úgy épült be, hogy azt átvettük a görög nyelv műsztérion szavaként. Ennek jelentését nehéz csak egy szóban kifejezni, mert nagyon színesen, többféle megközelítésben lehet kifejezni, hogy éppen mit is jelent. Egy nagyon színes kifejezés palettával lehet leírni.²

Első megközelítésként olyan zárt, rejtett dolgokra gondolhatunk, amely valamiféle titokzatosságot jelent. Hogyha mélyebb értelmezésbe kezdünk és megvizsgáljuk a kultikus értelemben vett értelmezését, akkor már egy fokkal közelebbi, más értelmezési dimenzióba kerülünk, ahol már egy olyan szent cselekményről beszélhetünk, amelyből sok esetben csak a beavatottak részesültek.³

Amennyiben az apokaliptikus irodalmat vesszük szemügyre, úgy ott egy olyan titokzatosságról van szó, amely kifejezett módon nem tárult fel az ember szeme előtt, hanem rejtve maradt. Hogyha viszont Szent Pál értelmezését nézzük meg, akkor ott már egy ember számára mutató üdvtörténeti pontot vélhetünk felfedezni. Az Újszövetség értelmezésében pedig

¹ WIEDENHOFER, Siegfried: *Általános szentségtan*, (ford. Varga B. József). in: Schneider, Theodor (szerk.), *A dogmatika kézikönyve II.*, Vigilia Kiadó, Budapest, 1997, 218—219.

² NÓDA Mózés: *Liturgika*. Szentmise, zsolozsma, szentségek, Keresztény szimbólumok, University Press, Kolozsvár, 2005, 50.

³ NÓDA: *Liturgika*, 50.

azt az üdvösséget fejezi ki, ami az Úr Jézusban lett jelenvalóvá és, amelyet a keresztség és Eucharisztia kultikus cselekedetei közvetítenek az emberek felé.⁴

A szentség valódi jelentéstartalmáról és közvetített hatásáról összetett valóságában kell, hogy beszéljünk annak érdekében, hogy ténylegesen annak kegyelmi hatásáról tudjunk beszélni, majd ezt valóságosan megérezni és megtapasztalni. Ezt az Úr Jézus ajándékként és kegyelmeként kell magunkhoz vennünk. A szentségekkel kapcsolatban nem valamiféle bűvös varázslatra kell gondolnunk, melyet direktben, minden kérés és kiérdemelés nélkül, esetleg ránk erőszakolással megkaphatunk a jó Istentől. Azok, akik így gondolják, valószínűleg ez idáig nem tapasztalták meg a kegyelem és az Isteni irgalmasság valódiságát. A szentségek befogadásán vagy figyelmen kívül hagyásán, valamint az ember hozzáállásán alapszik az, hogy mennyire és milyen mértékben képes ráeszmélni, hogy a jó Isten miben részesítette őt. Ilyen értelemben tehát a szabadon felkínált, önkéntesen és tudatosan vállalt befogadás jelenti a boldog, szeretettel teli befogadást.⁵

Teológiai megközelítésből tekintve a szentségek Jézus Krisztus által lettek elrendelve és megalapítva.⁶ Olyan egyházi életjeleket jelent, melyek ünnepé formálódnak azáltal, hogy a közösség tagjai ünnepként ülik meg az egy-egy szentség jelenvalóságát.⁷

A szentségek külső és belső jeleit egyaránt megkülönböztetjük. Elsősorban külső jelnek számít, mivel az ember és az ő lelke számára láthatóan és hallhatóan érzékelhető jeleket mutat meg. Másodsorban pedig belső jelekről beszélünk, melyek egy nem látható kegyelmet, de ugyanakkor érezhető kegyelmet közvetítenek. Összességében úgy lehet megfogalmazni, hogy a szentségek a Jézus Krisztustól rendelt kegyelem hatékony jelei és megnyilatkozásai.⁸

A szentségekre tehát kegyelemeszközökként is tekinthetünk, de emellett nem szabad az embernek elfelejtenie még egy lényeges és meghatározó dolgot sem. A szentség az Istennel való találkozást is jelenti. Ehhez elengedhetetlen az ember tudatos, megfontolt jelenléte, valamint az önnön, saját megnyilatkozása. Amennyiben a mindennapos találkozásainkra tekintünk, akkor ott is azt figyelhetjük meg, hogy legyen szó egy élő vagy telefonos beszélgetésről, a legtöbb esetben egy előre rákészült, tudatos találkozásra készülünk, tudva azt, hogy beszélgetésünknek mi célja van. Annak érdekében, hogy az Úr Jézussal való találkozások

⁴ NÓDA: *Liturgia*, 50.

⁵ VÁRNAGY Antal: *Liturgia*. Szertartástan. Az egyház nyilvános Istentisztelete, Lämpás Kiadó, Abaliget, 1999, 77.

⁶ VÁRNAGY: *Liturgia*, 77.

⁷ NÓDA Mózes: *A szentségek ünnepe*, Kolozsvári Egyetemi Kiadó, 2008, 13.

⁸ VÁRNAGY: *Liturgia*, 77.

is egyediek, személyesek legyenek, ahhoz bizony tudatos felkészülés, odafigyelés és odaajándékozás szükséges. Ezek tudatában kell hogy a szentségekhez és a közösen ünnepelt szentmisékhez viszonyulnunk.⁹

Miután áttekintettük, hogy összességében mit foglalnak magukba a szentségek, úgy a továbbiakban részletesebben megnézzük az Eucharisztia szentségének sajátosságait és annak jelenlétét a hívő ember életében.

⁹ VÁRNAGY: *Liturgia*, 77.

1.1.1. Eucharisztia

Az Eucharisztia szentsége egyike a hét szentségnek, amely a keresztség és bérmálás szentsége után következik. Az első szentség után ez a következő fő szentség. Az egyházban e köré a szentség köré épül fel minden más, hiszen e tekintetben egy olyan ünnepi találkozásról van szó, amelyben egy folyamatos közösségi élmény, találkozás jön létre.¹⁰

Az Eucharisztia szentsége a szeretet szentsége. Ennek kontextusában mintegy összefűzi a bűnbocsánat szentségével, amelyek együttese, de külön-külön is hatással bírnak. Külön-külön pedig a kiengesztelődés hatását erősíti meg az emberben, hogy általa közelebb kerülhessen az Úr Jézushoz és, hogy eljusson vele a tökéletes egységre.¹¹ A kiengesztelő szentség mellett az egység szentsége is abban az értelemben, hogy a kenyér és a bor, a Jézus Krisztus teste és vére az egyház híveinek tagjait egy teljességbe egyesíti. Így az emberek Krisztushoz lesznek elvezetve és egyben, közösen egy testté válnak.¹²

Mint minden szentséget, úgy ezt is a közösségi ünneplés teszi lényegiben fontossá. E szentség ünneplése létrehozza a közösséget. A liturgikus cselekedet révén az egyház az utolsó vacsorán történetekre emlékszik vissza, amikor Jézus a bor és kenyér színében elmondott és elvégzett cselekedeteit tette jelenvalóvá. A szentségek által az Úr Jézustól kapott ajándékok és kegyelmek el- és befogadása az elsődleges tettek közé kell tartozniuk. Ennek megerősítése Aquinói Szent Tamás egyháztanító tanításában is megmutatkozik. Ő az Eucharisztia szentségét úgy helyezte el a többi szentség között, mint amelyik a középpontban áll és emellé rendelődik hozzá a többi hat szentség. Egy kiemelkedettebb, fókuszpontba helyezett szentségként van jelen.¹³ A keresztyén, hívő ember számára ez jelenti teljes lelki életének forrását és táplálékát. Mindeközben teljes lényével e fele fordul és szemlélődik, hogy megkapja Isten kegyelmi ajándékait.¹⁴

A szentség neve a görög nyelvből eredeztethető, amelynek összefüggésében igen fontos jelentőséghez jut a hálaadás. Az ember hálaadása egy olyan cselekedetet jelent, amely során az egyén a jó Isten általi megajándékozottság érzését éli át, amit hálával vagy akár dicsérettel fejez

¹⁰ WIEDENHOFER, Siegfried: *Részletes szentségtan* (ford. Válóczy József), in: Schneider, Theodor (szerk.): *A dogmatika kézikönyve II.*, Vigilia Kiadó, Budapest, 1997, 280.

¹¹ DOLHAI Lajos: *A liturgia teológiája*, Jel Könyvkiadó, Budapest, 2002, 177—178.

¹² JUNGSMANN, Josef A.: *A szentmise*. Történelmi, teológiai és lelkipásztori áttekintés, (ford. Sántha Máté), Prugg Verlag, Eisenstadt, 1997, 267.

¹³ NÓDA Mózes: *A szentségek ünnepe*, Kolozsvári Egyetemi Kiadó, 2008, 13.

¹⁴ VÁRNAGY: *Liturgia*, 231.

ki. Ugyanakkor valaki szívből jövő hálája megmutatkozhat hálaima formában megfogalmazva is.¹⁵

A kezdetekben, az első századok fordulóján az Eucharisztia tiszteletét az egyszerűség jellemezte, majd ez egyre nagyobb jelentőséggel kezdett bírni a második évezred folyamán. Az egyház ugyan különös tekintettel és viszonyulással volt az Eucharisztia iránt, viszont ez egyre mélyebb tiszteletbe és imadásba kezdett el kibontakozni. A szentmisében a közös ünneplés is egyre jobban körvonalazódni látszódott, hogy a hívek nem valamivel találkoznak, amikor szentmisén vesznek részt, hanem ott valakivel találkoznak, mégpedig magával az Úr Jézussal.¹⁶

A második századtól az Eucharisztia jelentése és annak lényege egyre nagyobb értelmet nyert. A hívők figyelve egyre jobban elkezdett kiterjedni a hálaadásra és köszönetre. Ezért mára már az Eucharisztia megnevezés alatt értelezzük a szentmisét is, hiszen ez az egész cselekmény és ünnep egy nagy hálaadás és köszönet az Úr Jézus fele.¹⁷

Az Eucharishtiában Jézus az éltető kenyérként van jelen. Az ember lelki életét táplálja, mert számára ez is létfontosságú. Ebből merít erőt, hogy a mindennapi nehézségeken tovább juthasson a Jézus erejével.¹⁸ Ezzel az Eucharisztia három féleképpen is megjelenik. Eucharisztia mint áldozat, lakoma és valóságos jelenlét. Áldozat tekintetében a Jézus által elszevedett kereszthalál, megváltástett és kegyelmi ajándékok jelennek meg, A lakoma szempontjából az utolsó vacsorára való emlékezés, az Oltáriszentség magunkhoz vétele és mindennapi kenyerünk összessége alkotja. A valóságos jelenléttel létrejön az Úr Jézussal való személyes taéalkozás, az ő tisztelete és imádása, valamint benne foglaltatik a második eljövétel is.¹⁹

A Eucharisztia a szentáldozás cselekményében teljesedik ki, amikor az hívő ember személyesen találkozik az Istennel. Így válik ez a találkozás az Istenbe vetett bizalom forrásává, a vele való béke szentségévé, szíve-lelke szomorúságának orvosává, az Istennel való egyesüléssé.²⁰

¹⁵ NÓDA: *A szentségek ünnepe*, 51.

¹⁶ NÓDA Mózes: *Élő liturgia*. a II. vatikáni zsinatot megelőző liturgikus megújulás és hatása az erdélyi egyházmegye liturgikus életére, Budapest–Kolozsvár, 2012, 85.

¹⁷ TOMKA Ferenc: *A miseliturgia logikája és lelke*, Szent István Társulat, az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest, 2020, 38.

¹⁸ EYMARD P. Julián: *Szentáldozás — Életforrás*, (ford. Scheffler János), Szent László nyomda R.T., II. kiadás, Nagyvárad, 1943, 69—71.

¹⁹ DOLHAI Lajos: *A szentségek teológiája*, Szent István Társulat, az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, II. kiadás, Budapest, 2015, 195.

²⁰ EYMARD: *Szentáldozás — Életforrás*, 148.

1.2. Szentmise

A továbbiakban bemutatott fejezetek által közelebb szeretném hozni, – mintegy másabb szemüvegen keresztül láttatni – a szentmise, találkozások, tevékeny részvétel és a keresztény ember küldetésének sajátosságait, annak fontos aspektusait, olyan szempontból megközelítve, hogy azt a ma hívő, keresztény embere is be tudjon építeni vallásgyakorlatába. Ahhoz, hogy egy hívő ember számára még mélyebb, igazibb és élőbb kapcsolat alakuljon ki a jó Istennel, ahhoz elengedhetetlen a fentebb említett területekbe való részletesebb betekintés. Ezen ponton tovább haladva arra kell törekednünk nekünk, keresztényeknek, hogy életünk mindennapjaiban is követendő példaképként legyünk jelen embertársaink számára és, hogy egyben ezen küldetés egy hiteles forrásként is szolgálhasson.

Első lépésként megnézzük azt, hogy sokszor a ma embere hogyan is tekint a szentmisére, ami teljes mértékben távol áll a szentmise igazi értelmétől. Ezt követően pedig részletesen kifejtem, hogy valójában mit jelent vagy éppen mit kellene jelentenie a szentmisének egy hívő keresztény ember számára.

Fontosnak tartom tisztázni, hogy egyszer is mi nem jelent a szentmise. Sok esetben elfelejtjük, hogy a szentmisében mire is tevődik a hangsúly. Sokszor már egy megszokott rituáléként tekintünk rá, ami egyáltalán nem a helyes út.

A szentmise tehát nem csak egy előadás, amit nekünk meg kell hallgatnunk. Amikor részt veszünk egy szentmisén, akkor nem szabad azt éreznünk, hogy a miséző pap a fő szereplője az egész ünneplésnek. Ő is az evangélium hallgatója, csak mint mi. E tekintetben sem szabad elfeledni, hogy a csúcst és forrást az Úr Jézus és a vele való személyes találkozás jelenti.²¹

Másodsorban a szentmise nem egy hétről-hétre, folyamatosan ismétlődő rituálé, amit megszokásból csinál. Annak érdekében, hogy ez ne alakuljon ki egy folyamatos és állandó tudatosításra kell a hívő embert ösztönöznie, hogy teljes mértékben tudtában legyen azzal, amit és amiért tenni szeretne. Harmadsorban pedig, arra is felhívja a hívő ember figyelmét, hogy a szentmisére ne tekintsen úgy, mint egy kötelezően elvégzendő tevékenységre. Amennyiben az egész csak egy ennyiben merül ki, akkor azzal az ember nem ér el lelki fejlődést és nem is lesz hiteles példa embertársai számára. Végül pedig a szentmise nem egy varázslat. Ennek

²¹ TAMÁS József: *Csúcs és forrás*. (Elmélkedések a szentmiséről), Készült a csíkszeredai Tipographic Kft. nyomában, é.n., 11.

elvégzésének hatására nem fogjuk az Isten tervét pozitív vagy negatív irányba terelni. Sokkal inkább arra szolgál, hogy a szentmisében fellelhető jelek és szimbólumok által Isten a mi figyelmünket hívja fel különböző dolgokra, ezzel pedig elérve azt, hogy egy jobb éünket hozzuk ki magunkból.²²

Azt hogy a szentmise lényegi vonásában mit is foglal magába, azt a következőkben mutatom be.

A szentmise éltető és tápláló forrásként kell jelen legyen a hívő ember életében és mindennapjaiban. Magának az életnek a csúcsát és forrását kell elérnie, amelyből folyamatosan táplálkozva hirdeti az evangéliumot és gazdagítja Isten országát.²³

Továbbá a szentmise úgy is jelen van, mint megemlékezés. Megemlékezés az Úr Jézusról és az ő csodálatosan végbevitte cselekedeteiről. Ezzel azt erősíti meg az emberekben, hogy el ne feledjék az ő határtalan, véget nem érő szeretetét. Ezt nem az ő, hanem a mi érdekünkben, a mi fejlődésünk és lelki jólétünkért teszi. Amikor a szentmise megemlékező jellegéről beszélünk, akkor az Úr Jézus által tett és elszenvedett megváltásunk emlékét ünnepeljük. A megemlékezés vonatkozásában nem egy egyszerű visszaemlékezésre hív mint például az elhunytak esetében, hanem tette készlet. Az utolsó vacsorán is elmondott szavai ezt támasztják alá. Az ő emlékezetére való cselekedetre, küldetésre hív, hogy fényei és hirdetői legyünk országában.²⁴ A szentmise egy olyan emlékünneplés, amelyben az Úr Jézus két nagy életeseeményére emlékezünk. Halálára és feltámadására. A szentmisében hív a vele való találkozásra és az együtt ünneplésre. Nekünk erre kell tudatosan igent mondjunk és arra készülni.²⁵

A szentmise fő hatásai a következők: közösség, találkozás, tevékeny részvétel, küldetés. A következő alfejezetekben ezekbe kapunk részletesebb betekintést.

²² TAMÁS József: *Csúcs és forrás*. (Elmélkedések a szentmiséről), Készült a csíkszeredai Tipographic Kfc. nyomában, é.n., 11.

²³ VÁRNAGY: *Liturgika*, 231.

²⁴ TAMÁS: *Csúcs és forrás*, 12—13.

²⁵ NÓDA Mózes: *Kegyelembe mártott idő*. Liturgikus tanulmányok és esszék, Szent István Társulat az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest–Kolozsvár, 2018, 11.

1.2.1. Közösség

A szentmise keretein belül történő közösségi jelleg kialakulása az ősegyház történéseire, annak egy konkrét gyakorlatához vezethető vissza, mégpedig a Jézus kenyértörésének eseményéhez.²⁶ Maga a közösség kifejezését a II. vatikáni zsinat utáni időszakban kezdik el még inkább használni. Fokozatosan kezd el bekerülni a katolikus teológia szóhasználatába.²⁷

Kezdetekben inkább az egyházat, mint közösséget értették, mellyel egy erősebb intézményt igyekeztek stabil alapokra helyezni. A legeslegelső hely, amelyből a keresztény közösség forraszik az nem más, mint az ókori, zsidó otthoni zsinagóga. Így tehát elsődleges közösségként a családi kis közösséget említhetjük. Ezen keretek lehetőséget biztosítottak egy olyan lelkiség és személyek közötti interakció létrejöttére, amelyből majd tovább lépve egy más közösséget voltak képesek tovább erősíteni.²⁸

Másodikként, egy következő közösségként a monasztikus közösségek kerülnek elő. Ezen esetben már a családon túllépve, egy nagyobb és tágabb közösség kialakulásáról beszélünk, mégpedig a kolostori közösségről. A közösen végzett Istendicséretetek még inkább formálták a közösséget, ami még inkább előtérbe került. A közösségi jelleget és életet egyre szorosabb szállá szőtte az asztalközösség élménye. Mindent az Isten dicsőségére tettek, amely a mindennapok fókuszpontját adta meg.²⁹

Továbbá harmadik közösségként a kisebb egyházi közösségeket említjük. Ezen a ponton még inkább tetten érhető a közösségi jelleg különböző formái. Ebben mind benne foglaltatnak olyan közösségek, amelyek intézményes jelleggel bírnak, mind az olyanok, mint a lelkiségi élet közösségei. A közösségeken belül megtalálhatóak több, egymásból tovább fejlődött közösségek, melyek mind az egyének lelki- és az Istennel való élő kapcsolat megteremtése végett alakultak ki. És végül, egy negyedik közösségi csoportosulást is meg kell említenünk. Ezt a II. Vatikáni zsinat, valamint II. János Pál „Familiaris consortio” című apostoli buzdítása még hangsúlyosabbá tett. Felhívta a családok figyelmét azokra a sajátosságokra, amelyeket szem előtt kell tartaniuk és, amelyek megvalósítását szorgalmazniuk kell. A családegység egy hármassal alapfeltételt kell megteremtessen. Szavaival és tetteivel alátámasztva

²⁶ NÓDA: *Élő liturgia*, 86.

²⁷ WIEDENHOFER: *Ekkleziológia*, 140.

²⁸ WIEDENHOFER: *Ekkleziológia*, 140.

²⁹ WIEDENHOFER: *Ekkleziológia*, 140—142.

hirdetnie kell az evangéliumot, Istentiszteletet kell tartania és imádságos lelkülettel kell élnie.

30

A fentebb bemutatott különböző egyházi közösségek kezdetektől való formálódása szépen láttatja azt, hogy az egyházi közösség ott jöhet létre, ahol közösen vesznek részt és így ünneplik az Eucharisziát.

A Nóda Mózes által írt Szimbólumok és liturgia című könyvében is részletesen bemutatja, hogy kezdetekben nem beszélhettünk a kereszténység számára biztosított templomépületekről. Viszont ennek ellenére Szent Pál tanítása új értelmezést adott az egyház jellegének. Ezen esetben már nem maga az intézmény, a maga formájában jelentett döntő szerepet, hanem a hangsúly áttevődött Krisztus testére és a keresztények tagjaira. Tehát nem akkor beszélünk egyházzal, hogyha annak egy konkrét, a valóságban jelen levő intézménye is van, hanem akkor, hogyha egy keresztény közösség össze tud gyűlni és együtt tudják megünnepelni az Eucharisziát. Itt ember és Isten egyé válik. Krisztus teste az egyház és e köré fonódnak a keresztény emberek, mint Krisztus testének egyes tagjai.³¹

A közösséget erősen összekapcsolja és egyben tartja az ima ereje is. Természetesen ezáltal elsődleges szempontból Krisztussal kerülünk kapcsolatba, azaz párbeszédbe, de megjelenik az egyházzal és a többi emberrel való összekapcsolódás is. Közben egy testi és szellemi táplálék által együtt formálódunk és fejlődünk. Az ima, valamint a szentmise által nem csak a mellettünk élő emberekkel kerülünk kapcsolatba, hanem a már meghalt embertársainkkal is. Ennek értelmében már egy másabb, mélyebb értelmezésbeli egyesülésről, közösségi jellegről tanúskodunk.³² A közösségbe beemelt menny mintegy megnyitja az oltár kapuját. Ezzel nem egy falakkal elzárt templomot érzékelhetünk, hanem egy olyan közösségi létet, amelybe minden benne foglaltatik és, amely misztérikussá válik.³³

A hívek- és életközösség másik jelentős működtetője a Szentlélek. Egy összekötő kapocsként van jelen a hívek között, mely egyszerre több embert kapcsol össze. Ez a működés Krisztus egyedi kegyelmének köszönhető. A valahova tartozás itt tehát nem egy fizikai értelemben vett értelmezés szerint van jelen, hanem a szívvel-lélekkel való bekapcsolódás fényében értelmezhető. A hívek életében megnyilvánuló és működő Szentlélek mutatkozik meg

³⁰ WIEDENHOFER: *Ekkleziológia*, 140—142.

³¹ NÓDA Mózes: *Szimbólumok és liturgia*, Presa Universitară Clujeană, Kolozsvár, 2004, 22.

³² TARJÁNYI Zoltán: *Misekalauz*. Esszék, elmélkedések a liturgiáról, Új Ember Kiadó, Budapest, 2000, 12—13.

³³ JOSEPH Ratzinger: *A liturgia szelleme*, Szent István Társulat, az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest, 2002, 64—65.

és cselekszik. Ezzel is összekapcsolva embert emberrel és őket az egyházzal, Istennel és a túlvilágon élőkkel, valamint a tőlünk elszakadt testvérekkel egyaránt.³⁴

Ebben a fejezetben azt láthattuk, hogy mennyire lényeges a közösség megléte, annak fenntartása és ezzel a jó Istenhez, emberekhez és a már halottakkal való összekapcsolódás. A lakoma közösség nemcsak egyéni szempontból fontos, hanem közösségi szempontból is, hiszen ezzel kapcsolódnak össze az egyház tagjai, és ők Istennel.³⁵ A továbbiakban ebből továbbhaladva nézzük meg, hogy a találkozás hogyan és kivel jön létre és, hogy ennek milyen szempontból van jelentősége.

³⁴ WIEDENHOFER, Siegfried: *Pneumatológia* (ford. Lukács László), in: Schneider, Theodor (szerk.), *A dogmatika kézikönyve I.*, Vigilia Kiadó, Budapest, 1998, 579—581.

³⁵ WIEDENHOFER: *Részletes szentségtan*, 307.

1.2.2. *Találkozás*

Miután megnéztük azt, hogy a szentmise tekintetében miben kell a hívő keresztény embernek mind inkább tudatosítania magát, azután nézzük meg azt, hogy a szentmisében létrejövő találkozás hogyan tud párbeszéddé válni a jó Isten és ember között.

A találkozás nem valamivel, hanem valakivel jön létre. Magával az Úr Jézussal. Egyben ez jelenti a szentmise legnagyobb ajándékát is. Mindig a tudatos találkozásra való készületre kell törekednünk azért, hogy ez ne csak egy megszokott rituálé legyen, hanem mindig egy emlékezetes, megszólító találkozás lehessen.³⁶

A szentmisében Jézus hívja és személyesen várja híveit. Az Eucharishtiában várja, hogy mindenkiel külön-külön találkozhasson. Ennek létrejötté tekintetében viszont a keresztény embernek tudatában kell lennie azzal, hogy a szentmisében ne csak hallgatóként legyen jelen, hanem aktív részvevőként. A szentmise minden egyes mozzanatába bevonódva éljen át mindent. A legmélyebb és egyben legszemélyesebb találkozás csakis az aktív tevékenység révén jöhet létre.³⁷

A II. vatikáni zsinati időszakban több egyházi dokumentum is mélyebben elkezdett foglalkozni az Eucharishtiában valóságosan jelen lévő Krisztussal. A vele való találkozást megelőzi az ember által felé fordított és kifejezett tisztelete és imádása. Ez egy ráhangolódást és felkészülést biztosít az ember számára. Ennek megvalósulásával a szentmise élménye is mélyebbé és személyesebbé válik. Ezzel az ember késszé válik az Úr Jézus befogadására, valamint arra is, hogy mintegy magával vigye őt mindennapjaiba és ezzel tanúságot tegyen róla embertársainak.³⁸

A ma emberének is fontos tehát mindig tudatosítania, hogy a szentmisén, az Eucharishtiában nem egy tárgyiasított dolgot vesz magához, azaz valamit, hanem valakit, mégpedig a jelen lévő Jézus Krisztust magát. Ennek tudatában kell jelen lennie és tevékenyen részt vennie a szentmise folyamán. A következőkben ezt nézzük meg, hogy ez utóbbi alatt mit ért a katolikus egyház.

³⁶ NÓDA Mózes: *Járható utak*, University Press, Kolozsvár, 2004, 40—41.

³⁷ TOMKA: *A miseliturgia logikája és lelke*, 156—157.

³⁸ NÓDA: *Élő liturgia*, 101—102.

1.2.3. Tevékeny részvétel

A szentmisén való jelenlét elengedhetetlen az Úr Jézussal való találkozás szempontjából. Viszont az már nem mindegy, hogy a hívő ember milyen hozzáállással vesz részt rajta.

A II. vatikáni zsinattal egy másfajta hozzáállás kezdett el kibontakozni a szentmisén való részvétellel kapcsolatban. Még talán napjainkban is sokan nem tudják vagy lényegénél fogva nem értették meg, valójában hogyan kellene viselkedniük a szentmise alatt. A zsinat már abban is elkezd különbséget tenni, hogy hogyan szólítja meg az embereket. A legelterjedtebb értelemben a hívő embereket világiaknak és híveknek hívnak. A zsinat már egy sokkal közelebbi megnevezést használ, mint az Isten népeit, világi hívőket és testvéreket. Ez már egy közelebbi kapcsolatot feltételez, melyben a krisztushívők a szolgálati papság szolgálatába is szélesebb körű bevonást kapnak.³⁹

A tevékeny részvételt másképpen *participatio actuosa* is nevezik. Ez azt jelenti, hogy a krisztushívőknek is feladatuk van, nem csak a papoknak. Ők is aktív tagok és nem csak az evangélium hallgatói. A tevékeny részvétellel feladatokat és meghívásokat kapnak, hogy a szentmisébe bekapcsolódjanak és, majd onnan távozva hirdessék és tanúságot tegyenek a jó Istenről és csodálatos tetteiről.⁴⁰

Elsősorban a szentmisén való tevékeny részvétel azt jelenti, hogy a krisztuskövetők és a papság együtt ünneplik, közösen emlékeznek vissza az Krisztus tetteire. A bekapcsolódásba bele tartozik az evangélium hallgatása, esetleg olvasása, az imádkozás, éneklés, szentáldozás. Mindezek mellett nem mellékesek a válaszok, az Amen-ek kimondása. Ezzel a krisztushívő hitet vall, valamit elfogad és megerősít. Ez sem csak egy megszokott rituáléről kellene szólnia. A hívőnek mindinkább tudatosítania kell igenlésének bizonyosságát.⁴¹

Másodsorban az egyház úgy tekint a tevékeny részvételre – a II. vatikáni zsinat óta – mint a krisztushívők alapvető jogára, amelyet a keresztség megszerzésével szereztek meg. Ezzel pedig már megkapták az általános papságra vonatkozó szolgálatot. Így a világba való

³⁹ NÓDA: *Élő liturgia*, 82–83.

⁴⁰ NÓDA: *Élő liturgia*, 82–83.

⁴¹ VÁRNAGY: *Liturgika*, 234.

apostolkodásra lettek elhívatva. Ehhez szorosan hozzákapsolódik a liturgia mély ismerete és annak tudatos megélése, valamint ennek a nevelésben történő továbbadása.⁴²

A tevékeny részvétel egy harmadik szempontjából a tudatosságot kell kiemelnünk. Tudatosság, mint tudatosan átgondolt és megélt szentmisébe való bekapcsolódás és cselekedet. A felajánlott szentmisében a krisztushívők a közösen felajánlott áldozatot ajánlják fel.⁴³

A krisztushívők figyelmét fel kell hívni a tevékeny részvétel fontosságának megtartására, hogy ezzel ne csak a közös ünneplés lényege legyen maradandó, hanem a mindenki saját Krisztussal való kapcsolata is élőbb és közelebb legyen.

⁴² NÓDA: *Élő liturgia*, 83.

⁴³ NÓDA: *Élő liturgia*, 83.

1.2.4. Küldetés

A szentmise végén elhangzó „Az Úr legyen veletek!” áldás szavai nem merülnek ki az egyszerű elbocsátás végességével. Ennél többről van szó, ami a kereszténység üzenetét foglalja magába. Ezzel a szavakkal a pap arra indítja a krisztushívőket, hogy menjenek ki a világba, apostolkodjanak és hirdessék az Úr szavait. Tehát egy meghívást kapnak arra, hogy mindazt, amit a szentmisében hallottak és mindazt, amit ott átéltek azt másoknak is közvetítsék. Az ember keresztényi életében meg kell mutatkoznia mindannak, amiben, és akiben hisz és mindannak is, amit átélt a szentmisében.⁴⁴

Az elbocsátás pillanatában annak is eszébe kell jusson a krisztushívőnek, hogy az evangéliumban szóló Úr Jézus ott is a küldetésre intette őt. Azonban hogyha ennél tovább tekintünk, akkor valójában azt láthatjuk, hogy az egész szentmise ezt az üzenetet hordozza magában. A föld sójának lenni a világban és ezt a küldetés révén megvalósítani.⁴⁵

⁴⁴ TAMÁS: *Csúcs és forrás*, 244—245.

⁴⁵ TOMKA: *A miseliturgia logikája és lelke*, 142—143.

2.Kolozsvári katolikus lelkeségű közösségek bemutatása

2.1. Ferences szerzetesek és ifjúsági programjaik

A kolozsvári ferences programokról és lelkeségről kérdeztem Pantea Tibor, kolozsvári ferences szerzetest. Interjú formájában, szóbeli közlés alapján történt a ferencesek történetének és programjaiknak ismertetése.⁴⁶

A ferencesek rövid történetéről mesélt, majd ismertette azon programlehetőségeket is, amelyek nem csak fiatalokat szólítanak meg, hanem családok közösségeket is. Továbbá mesélt a ferences lelkeségről, a sajátosságokról és mindazon feladatokról és meggyőződéseikről, amelyeket fontosnak tartanak átadni minden nyitott szívű-lelkű embernek, hogy mindezzel hozzásegítsék az Úr Jézus mélyebb megismeréséhez és a Vele való kapcsolat folyamatos ápolásához.

A ferencesek egy 800 éves múltra tekintenek vissza. Folyamatos célkitűzéseik közé tartozik az evangélium szerinti életvitel és az adott kor kihívásaira adott válaszok együttese.⁴⁷

A kolozsvári ferences templomot leginkább a barátok temploma néven ismerik. Története már a XI. század végére nyúlik vissza, amikor Kolozsvár első templomaként épült fel. A reformáció idején elűzték innen a szerzeteseket, ezzel hosszabb időre kiszorítva őket a városból. Akkoriban leginkább az határozta meg, hogy kik veszik birtokba a templomot, hogy a városban éppen milyen felekezeti vezetés volt túlnyomó többségben. Ezért miután 1724-ben a jezsuiták átadták az újonnan felépített templom kulcsait a Katolikus Státusznak, attól a ponttól kezdve a ferencesek újból visszatértek a városba.⁴⁸

Azon ferences testvérek, akik jelen pillanatban is ezt a közösséget építik és lelkieken gazdagítják mára már a 15. éve, hogy itt hivatásukként élik ezt meg. Jelenleg Tibor testvér, Szabolcs testvér és Károly testvér tevékenykedik a kincses város ferenceseiként.

A kezdetekben, amikor a ferencesek ide kerültek, akkor hétfőnként ifjúsági csoportokat tartottak, melyekbe leginkább végzős egyetemisták jártak. Ezen kívül, hetente kétszer a

⁴⁶ Szóbeli közlés - Pantea Tibor: 2022.12.06. – 12:00—13:30.

⁴⁷ Transindex (2020): Leginkább a kenyérsztráról ismerik őket, de mi mindennel foglalkoznak a ferencesek Kolozsváron? [Transindex - Leginkább a kenyérsztráról ismerik őket, de mi mindennel foglalkoznak a ferencesek Kolozsváron?](#), utolsó hozzáférés: 2023.04.22.

⁴⁸ Kolozsvári ferencesek: A kolozsvári ferences templom és kolostor története. [A kolozsvári ferences templom és kolostor története | Kolozsvári Ferencesek \(ofm.ro\)](#), utolsó hozzáférés: 2022. 12.10.

családos csoportok is összeültek, ahol családos–, valamint lelkiesség témában beszélgettek. Igény született arra, hogy még egy ifjúsági csoportot indítsanak. Ez pedig azóta is csütörtökönként egy állandó programnak számít.

Abból a megfontolásból is indult még egy csoport, hogy az újabban becsatlakozó fiatalok is fokozatosan be tudjanak csatlakozni a programokba lépésről-lépésre. Később, egy pár évre rá a kolozsvári poverello nevet viselték, ami az Isten szegénykáját jelentette, szent Ferenc nyomán. Egy újságot is szerkesztettek, amely a Poverello nevében volt ismeretes.⁴⁹ A havonta megjelenő újság a kiscsoportok és tevékenységeik leírását tartalmazta. Ezen csoportokból nagyon sokan kerültek ki, mint családosak, segítő nővérek, egyházmegyes papok, ferences nővérek, világi rendi, Istennek szentelt laikus világi rendű emberek. Mindezen személyek nagyon szépen összeforrtak, mivel missziós csapatjuk is volt, viszont a testvérek meglátása szerint nem fektettek hangsúlyt arra, hogy újabb embereket szólítsanak meg. Fokozatosan bevezették, hogy mindegyik csoport és korcsoport szépen összefonódjék azáltal, hogy találkozzanak és lehetőségük legyen egymástól tanulni, egymásnak segíteni.

A közös tevékenységekre kiemelt hangsúly volt fektetve. Ezt tudatosan építették ki azért is, hogy amikor a fiatal már nem lesz egyetemista, akkor se maradjon csoport nélkül, hanem például csatlakozzon a jegyes oktatás csoportba, családos csoportba. Közös tevékenységeik nem csak a templom falain belül szorultak, hanem azon kívül is.

A kajántói ferences farmon is kalákamunkákat szerveztek, máskor pedig hivatástisztázó hétvégeket tartottak. Mindezeket a közös étkezések és beszélgetések fonták össze. 2010-ben Tibor testvér kezdeményezésére elindult egy fiúcsapat is. Ezen alkalmak a közös étkezéseken, teázásokon és barkácsolásokon alapult. Fő céljuk: együtt munkálkodni, enni és beindítani egy beszélgetést. Ez utóbbit azért tartották fontosnak, hogy a fiatal fiúknak lehetőségük legyen férfias dolgokról beszélgetni egy olyan környezetben, ahol csak ők vannak jelen.

Idővel, minden évben fiúcsapat tábort is szerveztek Románia különböző részein, Olaszországban, Assisiben. Ez utóbbit olyan megfontolásból választották a későbbi célpontokká, hogy a fiatal fiúk életébe egy plusz kegyelmet vonjanak be szent Ferenc életútjának állomásainak megélésén keresztül. Ettől kezdve a csoport neve az Öröm és remény embere. Ez valójában onnan forrászik, hogy egyszer egy családos férfi azt mondta, hogy: „Annyira ki vagyok üresedve, hogy az döbönt meg, hogy nem döbbenek meg attól sem, hogy egyik pillanatról a másikra elveszítsek mindent.” Feltevődött a kérdés: hogyan lehet az ilyen

⁴⁹ Poverello: [MAGUNKRÓL \(poverello.org.rs\)](http://MAGUNKRÓL(poverello.org.rs)), utolsó hozzáférés: 2022.12.10.

fiatalokat úgy segíteni, hogy az öröm és remény embere legyen? Ezért Olaszországban bejárják Szent Ferenc ezen lépéseit. A fiúcsapat 2019-ig működött. ⁵⁰

A jelen helyzetet tekintve pedig ritkábban gyűl össze egy-egy fiúcsapat alkalom. Amikor meg is szervezik, akkor ilyenkor barkácsolnak és közösen szerelnek. Idővel új nevet kapott a csoport: Francesco palántái. A név egy lány ajánlásából ered, merthogy Szent Klára úgy nevezte magát, hogy szent Ferenc kicsi palántája, aki bele ültette ezt a lelkeséget. A fiatal palánták is hasonlóan érzik magukat, akik Szent Ferenc nyomdokaiba lépve igyekeznek áldott életet élni. Kéthetente átímádkozós Szentírásolvasós alkalmakat tartottak.

Az első gyalogos zárandoklatot, azaz a Ferizát Szabolcs testvér indította el abból a megfontolásból, hogy ezzel az emberek szívél-lelkét a modern korban is tele töltsék étellel. Ennek a programnak a sikeressége végett egy másik találkozásra is igény volt, ezért megszületett egy téli találkozó, azaz a FITT, a Ferences Ifjúsági Téli Találkozó.⁵¹ A 2000-es évek körül a fiatalok nagyobb érdeklődést mutattak ezen programok iránt. A ferencesek azt vették észre, hogy mára már sokkal jobban meg kell harcolni a fiatalokért, a fiú jelenlétéért még jobban. Egyre nehezebben lehet őket elérni és még a létszám is egyre csökken ahonnan a fiatalok jöhetnek.

Ráadásul a másfajta programok száma is igen megnövekedett, aminek eredményeként a fiatalokat több választási lehetőségnek teszik ki. Nehéz elköteleződni, helyes döntést hozni és olykor az elcsendesedés is nehézkessé válik.

A jelenlegi helyzetet tekintve pedig van, amin újítottak és vannak, állandó dolgok, amelyeket megtartottak. A Francesco palántái csoportban a Márk evangélium egy-egy kijelölt részét olvassák fel és beszélnek meg kisebb csoportokban. Nagy hangsúlyt fektetnek a csoport családi légkörének kialakítására, ahol mindenki szabadon beszélgethet. Arra buzdítják a fiatalokat, hogy mindig figyeljenek az új emberekre. Szólítsanak meg olyan társakat is, akik eddig még nem jártak ilyen csoportba. Nem azért, mert egy intézményt fent kell tartani, hanem azért, hogy a fiatalok törődést is gyakoroltassák.

Szent Ferenci imát imádkoznak, amit egy közösségteremtő, erős fogódzónak tartanak. Ezután egy hálakörben a következő kérdéseket teszik fel maguknak: Miért vagyok hálás az

⁵⁰ Ferences Ifjúsági Programok: Fiú csapat tábor 2023, [fiu_csapat | Ferences Ifjúsági Programok \(ferencesprogramok.ro\)](https://fiu_csapat.ferencesprogramok.ro), utolsó hozzáférés: 2022.12.10.

⁵¹ Ferences Ifjúsági Programok: Tavasz talákozó, [Tavaszi talalkozo | Ferences Ifjúsági Programok \(ferencesprogramok.ro\)](https://tavasz.talalkozo.ferencesprogramok.ro), utolsó hozzáférés: 2022.12.10.

elmúlt egy hetemben? Hol tapasztaltam meg a jó Isten jelenlétét az elmúlt héten? Ez a ferences lelkület a hála, a Naphimnusz, az Isten dicsérete. Azokért a jókért magasztalják az Istent, amivel megajándékozta őket és hálásak mindazért, amit tőle kaptak. Fontosnak tartják ezeket megfogalmazni és hangosan kimondani. Ezeken keresztül pedig rádöbben arra, hogy mást figyelmesen hallgatva milyen egyszerű dolgokat is meg lehet köszönni, hogy vannak értékek, hogy jó életem van és, hogy elkezdni egy derűs szívvel élni.

Ezek után, a ferences lelkiséget tovább erősítve megnéznék egy rövid videót a ferencesekről a nagyvilágban. Az evangélium közös olvasása a kiscsoportokban történik. Megtanulni csendben lenni, a Szentírással imádkozni és megtanulni kérdéseket feltenni imádságos szívvel. Mit mond Istenről? Mit mond rólam? Mire hív? Mit adhatok tovább? Ezt ferences imával és nagycsoporton belüli megosztásokkal fejezik be, majd mindenki maga megszólítja azt az Istent, aki neki megmutatkozott az adott Szentírási rész által.

Újabb az esti imaórával, zsolozsmával zárják az alkalmakat, amelyek szintén a közösségi élményt erősítik.

A csoportok és programok során mindig legalább két ferences testvér részt vesz. Ezzel is már a közösségi, testvéri légkört kívánják megtapasztaltatni a fiatalokkal. Ahogyan őket látják, hogy együtt vannak, azt mind átveszik. Másodsorban a folytonosságot is figyelembe veszik, mert lehet egyik testvér elkerül az adott helyről és akkor legyen akinek tovább vinnie a kiépített lelkiséget. Hiszik, hogy a minimális jelenlét is milyen fontos.

2016-ban egy új szint hozott a ferences kollégium megalapítása. Keddenként csak nekik külön csoport jött létre, ahol leginkább összerázós játékok erősítik a közösséget. Ugyanakkor a reggeli és esti imaórák alapozzák meg napjaikat. Nagyon sok esetben bebizonyosodott, hogy mennyi mindent tovább vittek a fiatalok és mennyi mindent beépítettek egy általuk indított ifi csoportba.

A legújabb valóságot a két Katekézis sorozat hozta: a 10 parancsolat katekézis⁵² és a Nyisd ki a szemed katekézis sorozata.⁵³

A ferencesek fontosnak látták, és megerősítést is nyertek abban, hogy Márk evangéliumával kell hogy foglalkozzanak. Egy folytonosságot eredményezett, mert így nem az volt, hogy egyszerre mindennel is foglalkoznak össze-vissza, hanem, hogy egy olyan

⁵² Kolozsvári ferencesek: 10 parancsolat katekézis sorozat, [10 Parancsolat katekézis sorozat | Kolozsvári Ferencesek \(ofm.ro\)](#), utolsó hozzáférés: 2022.12.11.

⁵³ frtibi- Tibor testvér: Nyisd ki a szemed, [\(434\) Nyisd ki a szemed! - YouTube](#), utolsó hozzáférés: 2022.12.11.

evangéliumi részt elemezznek az elejétől a végéig, amely egy összefüggő képet nyújtó valóságot ad a fiataloknak, amelyből nap mint nap erőt meríthetnek. A katekézisek most mind arra nyitnak, hogy szülessen több, kisebb Szentírásolvasó csoport, amelyek egyénileg is élni tudnak, be tudnak vonni embereket és nem utolsó sorban bárhová mennek, létre tudnak hozni ilyen csoportot.

A próbálkozások gyümölcse, hogy Csíksomlyón Hugó testvér is létrehozott ilyen ifi csoportot. A palánták még egy nagy csodája, hogy amikor az udvarhelyi fiatalok hazakerültek, akkor szembesültek az ifi közösség hiányával, ezért a már tudott és megélt lépések mentén kialakítottak ki egy ifjúsági csoportot. És egyre több ilyen gyümölcsök teremnek más-más helyeken is, mert a fiataloknak meg van adva a lehetőség a többi testvér részéről is, hogy ezáltal építsék a jó Isten országát.

A ferences lelkiesség egy életformává válik. A sok, színes programok által a fiatalok több kirakós darabot kapnak, amelyek által mindenkiben kialakul egy kép a lelkiességről, önmagukról, másokról és a jó Istenről.⁵⁴

A ferences ösvény három hétvégés alkalma is nagymértékben erősíti ezt a lelkiességet. Ennek a végén lehetőség van arra, hogy a fiatal ígérettel elkötelezze magát, hogy tudatosan ferences ifjúként élje tovább életét.

Összegzésképpen elmondható, hogy a kolozsvári ferences szerzetesek egy olyan tudatosan és szépen kiépített úton képesek az Úr Jézus fele vezetni a fiatalokat, amely során bizonyossággal állítva olyan hittapasztalatokat élhetnek meg, olyan közösségbe tartozhatnak, amely nem múlandó, hanem örök érvényű.

Olyan lelkiileg építő megtapasztalásokkal szeretnék megfogni az embereket, akiket ezzel az örök élet fele vezető út megtételében tudnak segíteni.

⁵⁴ Ferences programok – Facebook: [Facebook](#), utolsó hozzáférés: 2022.12.11.

2.2.KEL — Katolikus Egyetemi Lelkészség és Mécses csoport

A kolozsvári Katolikus Egyetemi Lelkészség piarista atyájával, Molnár Lehellel beszélgettem, és őt kérdeztem egy interjú keretein belül⁵⁵, hogy a lelkészségen belül milyen lehetőségek vannak felkínálva a fiataloknak. A programlehetőségekről és a lelkészség törekvéseiről egyaránt szó került. Ezekről az alábbiakban részletes leírást hozok.

A KEL (Katolikus Egyetemi Lelkészség) elsődleges törekvései közé sorolja a KEK (Katolikus Egyház Katekizmus) és KÁD (Katekézis Általános Direktórium) pontjainak megismerését és az élet részeibe való beépítését. Mindazokat, amiket ezekben olvashatunk, igyekeznek minél inkább életükre kivetíteni és mindennapjaikba beültetni.

Továbbá egy nagyon fontos kérdés mentén haladnak végig, melyet kiemelkedően fontosnak tartanak, hogy ebben a fiatalok segítségére legyenek, ezzel a megfelelő útra irányítva őket. Itt az a kérdés tevődik fel, hogy a fiatalok életét mi nehezíti? Mivel foglalkoznak, és mivel küzdenek nap mint nap? Van ebben nekik egy támasztóerő, amibe kapaszkodva tovább juthatnak adott helyzeteken? Ezen kérdésekre alapozva erősödött meg az, hogy az egyetemi lelkészségnek óvó-, védő szerepnek kell jelen lennie a fiatalok életében.

Alapmeggyőződéseik és törekvéseik közé tartozik az is, hogy a fiataloknak egy olyan helyet tudjanak biztosítani egy idegen városban is, ahol a hittől és a jó Istentől nem távolodnak el, mert adottak azok a lehetőségek, amelyek által tovább fejlődhetnek a hit útján. Ehhez szorosan hozzákapcsolva az élet ápolása és óvása is egyik fontos erényük közé tartozik. Ezt kívánják fejleszteni és egyre inkább kibontakoztatni és gyümölcsözővé tenni. Ezt pedig a jó Isten kegyelméből és szeretetéből táplálva lehetséges.

Két fontos célkitűzést céloznak meg, melyek mentén szervezik programjaikat. Elsősorban az emberség kibontakoztatása jelenik meg. Ennek keretén belül, olyan dimenziókat igyekeznek megcélozni, amelyeket minél inkább fejleszteni lehet és fenntartania azt, mert elengedhetetlen az ember épségének megőrzése végett.

Az ember értelmi dimenziójának, társas dimenziójának és fizikai dimenziójának egyaránt szüksége van a folyamatos fejlődésre, mivel ez minden körülmények között rombolódik, így az újabbnál-újabb megújításra van szüksége. Mindezen dimenziók mellé

⁵⁵ Szóbeli közlés: Molnár Lehet, 2023.01.20. – 10:30-12:00.

elengedhetetlenül hozzá kell kapcsolni a spirituális dimenziót is. Mindezzel az ember számára a komplex fejlesztést kívánják elősegíteni.

A spirituális dimenzió esetében akár egy előadás is egy lehetséges fejlődési lehetőséget nyújthat. Itt pedig fontos megemlíteni azt is, hogy ettől vonásaiban elkülönül az érzelmi dimenzió.

Egyháziasság szempontjából a kulcs az imára és Istenkapcsolatra tevődik. A fentebb említett előadások mellett kiemelkedő és fontos szerepet kap az elmélkedő ima is. Ebben segítik a fiatalokat, hogy lehetőségeket biztosítsanak számukra, ahol például meditációs formákat van lehetőségük megtanulni.

Egy másik fontos célkitűzésként elsősorban azokat a kérdéseket teszik fel maguknak minthogy „Van-e üzenetünk a világnak? Ennek tekintetében mi a mi feladatunk? „,

Egy másik célkitűzés értelmében még inkább a jövőbe tekintenek, és úgy tesznek fel kérdéseket, majd ezeken további feladatokat fogalmaznak meg. A társadalmi felelősségvállalás tekintetében azzal a kérdéssel foglalkoznak, amely azt teszi fel, hogy vajon a jövőben ki fog a különböző egyházmegyék székeiben ülni? Ennek a kérdésnek és felelősségvállalásnak mentén próbálják érzékenyíteni a fiatalokat, hogy merjenek már most tenni és fejlődni azért, hogy a későbbiekre gondolva és azokra alapozva már-már megteremtsék hivatásuk gyökereit.

E tekintetben több programot is szerveznek, hogy a fiatalok még inkább beleláthassanak egy-egy élethelyzetbe vagy egy szakma szépségeibe és megpróbáltatásaiba. Ezért különböző szakköröket szerveznek, időseket segítő programlehetőségeket kínálnak fel. Ezen kezdeményezések még igen kis cipőben járnak – mint mondják. De ennek ellenére is lelkesen megszerveznek minden lehetséges ötletet, még akkor is, hogyha az érdeklődési kör nem a legnagyobb. Ez is azt bizonyítja, hogy igenis tenni akarnak és példát szeretnének mutatni, hogy ezzel segítséget nyújtsanak a fiatal lelkek számára.

A programlehetőségüket tekintve egy elég színes palettával rendelkeznek. Minden napnak megvan a maga sajátos tematikája, melyekből mindenki kiválaszthatja a számára leginkább szükségeset. A programok által is azt a célt kívánják elérni, hogy az ilyen tevékenységeken részt vevő fiatalok társadalmilag felelősségvállalóként kerüljenek ki a világba.

A heti programrend a következőkből áll. Ezeknek részletes ismertetését online felületeiken is megtalálhatjuk.⁵⁶

Hétfőn a segítő jelenlétekkel kezdődik a hét, majd minden második hétfőn a KEL Team alkalmak kerülnek megrendezésre. Ez utóbbi során a kérdések megbeszélése kerül napirendre, ahol a cél a csoportvezetők megerősítésén van, valamint a KEL– és Mécses csoportok igényeit beszéljük át. Esténként a zene csoport, a kommunikációs Team és a Mécses Team megbeszéléseket és próbákat tartanak. Majd este 20 órától, minden héten Gólya kört szerveznek.

A keddi napokon este fél héttől a zenecsoporthoz próbál a szentmisére, majd nyolc órától zenei szolgálatot végeznek a Piarista templomban és havonta egyszer a Szent Mihály központi templomban is.

A szerdai nap a mécses nap. Ekkor minden héten nyolckor összegyűl a csoport és együtt beszélgetnek, dicsőítenek és lelkiekben fejlődnek. Valamint ugyanezen a napon az ex Keles karizmatikus csoport közössége is összegyűl.

Csütörtökön este 7 órától imaalkalmat tartanak a nővérek vezetésével. 8 órától különböző tematikájú csoportokban lehet részt venni. Ilyen például az olyan alkalmak, amikor az érsek urat hívják meg egy közös beszélgetésre, továbbá, amikor olyan személyeket szólítanak meg, és hívnak meg, akik tanúságot tesznek hitükről. Az egyházi évhez igazodva havonta megszervezésre kerül a fiú klub is. Ezekon kívül rekreációs foglalkozásokat is tartanak, melyeknek keretein belül például adventi koszorú készítést szerveznek. Összességében arra törekednek, hogy a csütörtöki nap egy imádságos nap legyen. Sokak számára akár ismeretes is lehet, a Light of night elnevezésű programlehetőség is, amely már nagyon sok alkalommal került megrendezésre és, amely igen nagy érdeklődésnek örvend a különböző felekezetűek körében.

Végül pedig a pénteki napok a kötetlen programokat foglalják magukba, amikor is az éppen legjobb ötletet valósítják meg.

Hétfőként is programajánlatokkal várják a fiatalokat.

⁵⁶ Katolikus Egyetemi Lelkészség: Facebook, [Facebook](#), utolsó hozzáférés: 2023.04.22.

Leginkább az önkénteskedés tölti ki ezeket az alkalmakat. Ilyenkor a CSIT-re, Nézőpontra, TSZ-re és hasonló programokra készülnek. Ezeknek a programoknak a megtervezésében és lebonyolításában vesznek részt.

A szombati napok a kirándulásokról és szabadidős tevékenységekről szólnak. Ekkor kosarazásokat, túrázásokat szerveznek, félévente pedig megrendeznek egy-egy hosszabb távlatú kirándulást is. Ugyanakkor ekkor szoktak megszervezésre kerülni a zenecsoporthoz tartozó kirándulós hétvégéket is. Mindezek mellett adventi reggelizéseket hoznak össze, lelkinapokat szerveznek. Tehát a hétfői programokat illetően az időszakos programok sora teszik ki.

Vasárnap pedig a zenecsoporthoz kíséretében este tartják az egyetemisták szentmiséjét, ahol sajátosan könnyűzenei kísérettel dicsérik az Urat. Emellett jelen vannak az idegen nyelvű szentmisék is. Az idei évtől bevezetésre került a kéthetente tartandó angol szentmise is. Addig és jelenleg is a francia nyelven történő szentmiséken lehet részt venni. A román római katolikus szentmise is megtalálható, melyet egy másik paptestvér véggez.

Összességében elmondható, hogy a KEL-es fiatal egyetemisták, akik ezen csoportokba és programokba járnak igen elkötelezettek .

Molnár Lehel piarista atya elmondása szerint azt lehet megfigyelni, — amit a fiatalok története is igazol — hogy akinek már van egy kicsi közösségi egyházi tapasztalata, az a fiatal egy másik helyen is keresi azt a közösséget, ahová ott is tartozhat. Mindezt a ki-ki saját plébániák érdekének tudja be.

Amennyiben a teljes KEL-es csoport célját tekintjük, elmondható, hogy arra törekednek, hogy megadják minden fiatal egyetemista számára azt az utat, melyen az ember nem vesz el, hanem olyan tapasztalatokra tesz szert, amelyeket képes tovább vinni, bennük növekedni és mindezt beépíteni egy másik közösségbe ott, ahol éppen a következőkben szolgálatot fog tenni.

Vágyuk, hogy megőrizzék azt a társaságot, amit közösen építettek fel, valamint, hogy missziós jelenléttel tudjanak jelen lenni mások életében, ezzel megszólítva bizonyos személyeket.

2.3. Római Katolikus Teológia Kar és hallgatói közössége

A Római Katolikus Teológia Kar megalapítása a XX. század végére tehető, amikor ez a kar a hittanár képzés céljából a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem részévé vált. Ezt egy hosszabb időszak előzte meg, amikor már a XVII. században a jezsuiták saját akadémiájukon elkezdték művelni a hittudományokat. Alapképzésen Didaktikai teológiát–, valamint mesteri képzésen Pasztorális tanácsadást lehet végezni.⁵⁷

A 2018-as tanévtől kezdődően a kar a Vallás, kultúra, társadalom doktori iskolával bővült ki. Mindezek mellett több külföldi egyetemekkel is szoros kapcsolatokat ápol, melyek keretein belül a hallgatóknak lehetőségük van tanulmányi útra menni.⁵⁸

A Teológia az egész ember teljességét igyekszik megragadni és abban növekedni segíteni az isteni hitigazságok révén. Egy olyan személyiség kibontakoztatását kívánja elősegíteni, amely az egyén lelki és szellemi előremozdulását támogatja. Az Isten és hitigazságok köré ágyazott tanulmányok egy tisztább, átfogóbb képet ad az ember mibenlétéről, az Istennel és embertársakkal való kapcsolatáról.

Az örök üdvösségre vezető utat igyekszik feltárni az emberi szív előtt. Az emberi élet értelmének és boldogságának középpontjába a jó Istent és emberi szabad akaratot állítja.

Nevelési elvei mellett olyan teológiát művelt egyénekként kívánja útjukra engedni növendékeit, akik felkészülten igyekeznek embertársaikon segíteni, mint pasztorális tanácsadó, egyházi intézmény munkatársa, hitoktató. Ezen hivatásokra igyekeznek minél inkább felkészíteni azon fiatalokat, akik ezt önként, szívből vállalják, hogy majd a keresztyén értékeket saját életükön keresztül példázhassák a világban.⁵⁹

A lelki fejlődés egyik meghatározó pontja a hétfői este 7 órai kari, közösségi szentmise. Ekkor az alapképzős, mesteris doktorandusz hallgatók, valamint a kar munkaközössége és paptanárai közösen ünneplik a szentmisét. A szentmisék keretein belül minden hétre be van

⁵⁷ Babeş–Bolyai Tudományegyetem Római Katolikus Teológia Karának honlapja: A kolozsvári Római Katolikus Teológia Kar rövid története: [A kolozsvári Római Katolikus Kar rövid története | Babeş-Bolyai Tudományegyetem - Római Katolikus Teológia Kar \(ubbcluj.ro\)](#), utolsó hozzáférés: 2023.04.15.

⁵⁸ Babeş–Bolyai Tudományegyetem Római Katolikus Teológia Karának honlapja: A kolozsvári Római Katolikus Teológia Kar rövid története: [A kolozsvári Római Katolikus Kar rövid története | Babeş-Bolyai Tudományegyetem - Római Katolikus Teológia Kar \(ubbcluj.ro\)](#), utolsó hozzáférés: 2023.04.15.

⁵⁹ Babeş–Bolyai Tudományegyetem Római Katolikus Teológia Karának honlapja: A kolozsvári Római Katolikus Teológia Kar története: [A kolozsvári Római Katolikus Kar rövid története | Babeş-Bolyai Tudományegyetem - Római Katolikus Teológia Kar \(ubbcluj.ro\)](#), utolsó hozzáférés: 2023.04.15.

osztva egy évfolyam, akik a soron következő szentmisei szolgálatot végzik. Mindenki kiválasztja, hogy milyen szolgálatot vállal. Bevezető gondolatokat fogalmaznak meg egy ünnep vagy napi evangélium függvényében, olvasmányokat olvasnak fel, többen vállalják, hogy egyetemes könyörgéseket fogalmaznak meg, figyelve és belefoglalva a világban és közelükben történő eseményekre kért kegyelmeket, majd a végén az általuk írt befejező gondolatokkal zárják. Emellett hét közben, keddtől péntekig minden reggel negyed nyolckor reggeli szentmisét tartanak, melyet a kar paptanára végez. Ezen alkalmakkor is szabadon be lehet kapcsolódni az olvasmányok, könyörgések felolvasásába és egyéb szolgálatok végzésébe.

A nagyböjti időszakban péntekenként keresztúti ájtatosságokat végeznek, ahol a hallgatók egymás között az előre felosztott feladataikat végzik. Lelki növekedés szempontjából további programajánlatokkal, javaslatokkal is szoktak érkezni a hallgatók. Akár szabadon vagy kérésre lelki gyakorlati napot, lelki gyakorlat hétvégét is szerveznek, amelybe gyulafehérvári lelkipásztorokat és segítő nővéreket is bevonnak. Ilyenkor elmélkedések, szemlélő imamódok, csendes percek, megosztó körök és szentmisék töltik ki a napokat.

Karácsony közeledtével a közös ünnepváró alkalom keretein belül szentmisét ünnepelnek, a szállást keres a Szent Család eseményeibe helyezkednek bele, énekelnek, beszélgetnek és a közösséget építik.

A lelkeségi programok mellett olyan alkalmakat is igyekeznek megszervezni, amelyek során a hallgatók kikapcsolódhatnak, ismerkedhetnek és kötetlenül beszélgethetnek. Az évről-évre ismétlődő programok között szerepel a Gólyakör, keresztgyermek és szülő választása, a mikulásoszás, játékestek. Mindezen programokat maga a hallgatók szervezik meg önkéntes alapon.

Évről-évre igyekeznek újabb programokat is bevezetni, így a 2022-es tanévtől kezdődően elkezdtek másabb fajta programokat is megszervezésre juttatni. Egyik ilyen alkalom keretein belül összerázó napokat szerveznek a teológushallgatóknak. Az interaktív előadások alkalmával megvitatják, hogy laikusokként hogyan és hol látják magukat az egyházban, majd a közös műhelymunkák során a teológia diákéletének tervezéséről ötletelnek.

Az irodalmi estek alkalmaival olyan külső személyeket hívnak meg, azaz nem teológus hallgatókat, akik kortárs költőnek számítanak és, akik ezen este alkalmával bemutatják egy saját művét. Ekkor egy kötetlen beszélgetés zajlik a további résztvevőkkel, majd a teológushallgatók is ismertethetik saját alkotásaikat.

Több év után újra próbálják bevezetni a szakkollégiumi estéket. Olyan lehetőséget nyújt, melynek keretén belül a hallgatóknak lehetőségük nyílik szakmai párbeszédet folytatni a tanárok és diáktársaik között. Speciálisabb tematikájú előadásokkal, bemutatókkal színesítik a szakkollégiumot. Legtöbb esetben napirendre kerülnek a hallgatók által kutatott speciális témák ismertetése és azok kritikus megközelítésbeli felülvizsgálata. A közös gondolkodás és ötletelés reményében többszöri kerekasztal beszélgetéseket is tartanak, amikor egy konkrét témakör kapcsán, egy konkrét problémát vetnek föl és arról párbeszédet folytatnak. A beszélgetések és előadások még speciálisabbá és hittudományi fénybe helyezése végett sokszor egy másik teológia egyeteméről hívnak meg oktatókat, előadókat, hogy ezzel is színesebb betekintést nyújtsanak a hallgatók világnézetébe.

Nemcsak az egyetem falain belül tevékenykednek, hanem több alkalommal, leginkább ünnepek alkalmával részt vesznek a más teológiai intézetek hallgatóival és oktatóival együtt ökumenikus istentiszteleteken. Fontosnak tartják a közös párbeszéd létrehozását és annak fenntartását. Ezeknek a programoknak a részletes leírásait megtalálhatjuk online felületeken is.⁶⁰

Összegzésképpen elmondható, hogy a Római Katolikus Teológia Kar teológushallgató közössége minél inkább a közös párbeszédre, közös lelki fejlődés élményére alapoz.

Egy olyan biztos alapokon álló magot igyekeznek létrehozni, amely majd a három vagy öt év tanulmányi éveket követően is megmarad és, amelyből kikerülve a nagyvilágba olyan krisztusi emberekké lehetnek, akik empatikus és segítőkész odafordulással vannak embertársaik felé.

⁶⁰ Római Katolikus Teológia Kar – BBTE: Facebook: [Facebook](#), utolsó hozzáférés: 2023. 04.25.

3. Kutatási rész

3.1. Célkitűzések

Disszertációmban azt szeretném megvizsgálni és kimutatni, hogy a jelenlegi Kolozsvári egyetemisták szentmiséhez és lelkiségi programokhoz fűződő tapasztalataik és élményeik jelentős mértékben fejlődtek a Kolozsvárra költözés óta.

Fő célom összehasonlítani és összevetni azt, hogy a fiatalok számára az otthon megtapasztalt hitélmények milyen mértékben voltak hatással rájuk és, hogy ez milyen mértékben, hová fejlődött a Kolozsvárra költözés során, az ott kínált lelkiségi programlehetőségek által.

Másodsorban a kérdőívben összeállított nyitott kérdések mentén egyszerre több kérdésemre is válaszokat keresek. Mennyire számítható vallásosnak az a közeg, ahonnan a fiatalok származnak? Az otthoni szentmise hogyan határozta meg vallásgyakorlatukat? Melyik volt otthon a legkedveltebb és leginkább használt imaformájuk? Melyik volt az az élmény, ami otthon megragadta és fenn tartotta őket? Mi volt az a szentmise élmény, tapasztalat, amely hatással van mind a mai napig hitéletükre és Istenkapcsolatukra? Jelenleg a szentmise hogyan határozza meg vallásgyakorlatukat? Ez miben nyilvánul meg? Jelenleg melyik az és miért a legkedveltebb imaformájuk, amit maguknak érznek? Milyen meghatározó szentmiseélményekkel és Istenélményekkel gazdagodtak Kolozsváron?

Harmadsorban pedig meg szeretném vizsgálni, hogy a Római Katolikus Teológia Kar közössége, a ferences csoport közössége, valamint a KEL csoport és Mécses közösségek miben számítanak külön-külön sajátosnak, melyek azok a tényezők, amik miatt a fiatalok egyik vagy másik közösség tagjaiként vesznek részt a tevékenységekben. Ezekre az alábbi zárt és nyitott kérdéseken keresztül keresem a válaszokat és a további összefüggéseket. Az általam megjelölt egy vagy két közösség külön-külön mit ad számodra, mi vonz, mit ad lelkileg? Melyik szentmise járul hozzá leginkább lelki fejlődésedhez? Mi az, ami megfog abban a szentmisében, ahova jársz? Mi az elvárásod? Mit szeretnél kapni ezen közösségekből? Eddig mit kaptál adott csoportoktól? Melyek azok a tényezők, amelyek magával ragadtak a lelkiségi, ifjúsági csoportokon való részvételkor?

Egy másik feltett célokként azt szeretném pontosabban megvizsgálni, hogy a fiatalok számára melyek azok a negatív tényezők, amelyek eltaszítják őket egy adott vallásos közösségtől. Ennek a kérdésnek a vizsgálata egy kitekintést is adhat olyan szempontból, hogy a későbbiekben ezek mentén elgondolkodni azon, hogy esetleg egyes csoportokban mi lenne az, amin változtatni kellene annak érdekében, hogy lehetőleg minél több új ember csatlakozzon mindenféle előítélet és kötelezettség nélkül.

Egy végső célkitűzésként pedig azon gondolatokat szeretném összegezni, amelyek arra mutatnak rá, hogy a fiatalok éppen milyen tarisznyával felvértezve rendelkeznek. Azokból a változásokból, amit megtapasztaltak mi az, amit tovább visznek, hogy majd beépítsék egy másik csoport értékrendjébe, tevékenységeibe? Miben erősítette meg a fiatalot az a közeg, ahová tartozott? Melyik a leginkább és a legtöbbet adó lelkileg feltöltő program, amit érdemes lenne tovább vinni más emberek számára is? És végül kíváncsi vagyok, hogy milyen más javaslatokkal jönnének a fiatalok további lelki és hitéleti fejlődés tekintetében.

3.2. Hipotézisek

1. A lelkeségi vagy ifjúsági csoportokba járó fiatalok aránya nagy
2. A jelenlegi, Kolozsváron tanuló egyetemisták hitéletére jelentős hatással vannak az ott felkínált lelkeségi programok, az otthoni lehetőségekkel ellentétben
3. A fiatalok vallásgyakorlata megváltozott a Kolozsvárra költözés óta
4. A vallásgyakorlat tekintetében növekedik az egyéni és közösségi vallásgyakorlatok kettős, párhuzamos gyakorlata
5. Lelki szempontból a fiatalokra mély hatással vannak a ferences testvérek által szervezett lelkeségi programok: katekézések, zsolozsmák, lelki hétvégék, csoportok

3.3. Résztvevők

A dolgozatom gyakorlati részét tekintve, a felmérésekben olyan fiatalok vettek részt, akik jelenleg is Kolozsváron egyetemisták, egy egyetemi kar bármely szakán, de akik tevékenyen részt is vesznek az alábbi közösségek legalább egy csoportjában: Római Katolikus Teológia Kar közössége, ferences szerzetesek közössége, a KEL – és Mécses csoportok közössége. Mindhárom célcsoportot közösségileg szólítottam meg, hogy önkéntes alapon legyenek szívesek válaszolni a feltett kérdésekre, ezzel a véletlenszerűvé téve a kapott adatokat. Azzal, hogy nem én választottam ki, hogy kik töltsék ki a kérdőívet, ezzel elkerültem a személyes felfedeztettség esélyét, valamint az egyik csoport részére történő részrehajlás lehetőségét. Azt figyelembe véve, hogy aktuális eredményeket kapjak, a kérdőívben kiemelt hangsúlyt fektettem arra, hogy pontosan kik azok a személyek, akiknek e kérdőív kitöltését szántam. Ezek után már mindenki egyéni lelkiismeretére van bízva, hogy betartja-e a kérést vagy sem.

Másodsorban további résztvevőnek tekinthető a két interjú alanyom is. Tibor testvér, ferences szerzetes, valamint Molnár Lehel, piarista atya. Velük egy-egy alkalommal, adott kérdések mentén beszélgettünk, hogy melyek a közösségeik célkitűzései, feladatai, milyen programlehetőségeket tudnak felkínálni a fiataloknak és, hogy milyen lelkeségi életet élnek, ezzel milyen üzenetet szeretnének közvetíteni a világba és embertársaik számára.

3.4. *Felmérési eszközök*

3.4.1. *Kérdőív*

Felmérési eszközként elsősorban egy kvantitatív kutatási módszert alkalmazok. Ez alatt egy olyan általam összeállított online kérdőívet használok, amely adatgyűjtést biztosít bizonyos kérdések mentén és, amelyekre az adott célcsoportnak kiküldött személyek kell önkéntesen válaszolniuk.

A kérdőívet hat különálló rész alkotja. Kezdődik egy informatív, általános résszel, majd ezt követi az a rész, amelyben az otthon tapasztalt hitéleti élmények kérdései vannak megfogalmazva. A harmadik részben már kitérünk a Kolozsváron megtapasztalt élményekre és gyakorolt imaformákra. Ezután a lelkeségi csoportokban való részvétellel kapcsolatos kérdések következnek. Végül pedig egy komplexebb részben arról kell mesélni a fiatalok, hogy a Kolozsváron megtapasztalt hitélmények milyen hatással vannak életükre. Végül az egész kérdőívet a fiatalok személyes élményeik, megérintettségeik zárják.

Kérdőívemben zárt és nyitott kérdések egyaránt meg vannak fogalmazva, viszont az utóbbiból lényegesen több van megfogalmazva a kívánt információk elérése miatt. Így összesen 44 kérdés fogalmazódott meg az online kérdőívben.

Azért választottam a kérdőíves felmérés alkalmazását, mert egy sokkal könnyebben elérhető formáját kínálja a papíros kérdőívvel szemben. Továbbá előnye az is, hogy kódolása és rögzítése egyszerű, így az információk feldolgozása és elemzése sokkal könnyebben történik. Előnyei mellett a hátrányait is felfedezhetjük. Lehetséges, hogy a megfogalmazott kérdések és esetleges válaszlehetőségek nem tiszták a válaszadó előtt, ezért félre értelmezheti, így a kapott eredményt ezzel elferdíti. Ugyanakkor előfordulhat az is, hogy a megadott válaszok egyáltalán nem őszinték, ezzel pedig szintén egy elferdített eredményt adhat majd a végeredménybe. Mindezen hátrányokat egy interjú során ki lehetne küszöbölni további kiegészítő kérdések segítségével.⁶¹

⁶¹ ROBSON Colin, McCartan Kieran: *Real World Research. A Resource for Users of Social Research Methods in Applied Settings*, Fourth Edition, Wiley, 2016, 264.

3.4.2. Interjú

Másodsorban kvalitatív kutatásként interjút alkalmazok, amelybe két megszólított személyt vonok be. Mindkét személynek ugyanazt a kérést szegeztem: legyen szíves arról mesélni, hogy mi az ő közösségük háttértörténete, lelkesítő szempontból mik az erősségek, melyek azok a programok, amelyekbe be lehet csatlakozni, miket tartanak a maguk feladatuknak, milyen krisztusi üzenetet igyekeznek a világ fele közvetíteni és, hogy életükben hogyan nyilvánul meg a krisztusi életük.

3.5. Kutatás menete

A kutatás menetét tekintve, először az interjúk felméréseket végeztem el a decemberi és januári hónapokban. Közben az online kérdőívet is megszerkesztettem, amit március elején küldtem ki a csoportoknak.

Az online kérdőív kitöltésére majdnem három hónapnyi időt hagytam, majd ezután elkezdtem kielemezni a kapott válaszokat. A kérdőív két nagyobb egységre osztottsága miatt könnyebb volt elemezni és összevetni a kapott válaszokat és azok között párhuzamot vonni.

Ezután ismét elővettem a dolgozatom elején feltett hipotéziseket és az eredmények fényében válaszokat kerestem rá, amely igazolja vagy cáfolja, hogy a feltett hipotézisem beigazolódott vagy sem.

3.6. Elemzési módszerek

A kérdőíves kutatás eredményeinek elemzéséhez és az adatok értelmezéséhez több angol szakirodalmon alapuló kvantitatív elemzési módszert vettem alapul.

Egy kvantitatív kutatási módszerről van szó ugyan, de ezen esetben nem csak a klasszikus mennyiségi adatok feldolgozása történik meg, hanem kiegészül a minőségi adatok elemzésével is. Mindez annak köszönhető, hogy a kérdőívben arányosan oszlanak el a zárt és nyitott kérdések és a hipotézisem mentén is több összefüggésekre, mértékre és hogyanokra keresem a válaszokat.

Egyrészt, a zárt kérdések esetében a hagyományos elemzési módot fogom alkalmazni. A legenerált diagramok és skálák alapján elemzem, összehasonlítom és összesítem a kapott eredményeket.

Másodsorban, a nyitott kérdések esetében más módon járok el. Ez esetben nem lehet a hosszú válaszokat egy számszerűsített adatbázisba bevezetni és azokat abban feldolgozni, ezért egy manuális módon történő elemzéssel fogok következtetéseket levonni.⁶² Ez azt jelenti, hogy nem egy, a számítógép által generált számszerűsített adathalmazból fogom kiolvasni az eredményeket, hanem a szakirodalom speciálisan erre kidolgozott lépései szerint magam elemzem a válaszokat, figyelve arra, hogy teljes mértékben objektíven elemezzek.

A nyitott és hosszú kérdések esetében tehát egy több lépésből álló módszert alkalmazok. Először is végigveszem és kiválogatom azokat a kérdéseket, amelyek nyitott válaszuak. Ezután a kérdéseket és válaszokat fontossági sorrendbe helyezem a felállított hipotéziseim szerint. Ezt követően egyenként megnézek minden választ és elkezdem őket különböző szempontok szerint kódolni, majd összehasonlítani egymással, és közös pontokat, hasonlóságokat keresni. Ami után végigkódoltam minden választ, megnézem a válaszok közötti esetleges összefüggéseket, közös kódokat, hasonlóságokat és különbségeket. Végezetül pedig egyben elemzek minden eredményt.⁶³ A kódolt elemek esetleges ismétlődése abban fog segíteni, hogy egy hitelesebb és valószínűbb következtetést tudjak levonni és, amely megerősíti, nyomatékosítja a hipotéziseimet. A lényeg – ahogyan a szakirodalom is fogalmaz –, hogy a legalacsonyabb, a nyers adat

⁶² ROBSON: *Real World Research*, 409—410.

⁶³ ROBSON: *Real World Research*, 272, 331, 337, 416—418.

szintjéről eljussak egy magasabb, absztraktabb szintre, amelyben már a kutatásom aggályai jelennek meg.⁶⁴

Az adatok elemzésének korlátaival is számolni kell – ezt is fontosnak tartom megemlíteni. Első problémaként az jelentkezik, hogy az összes adatot rendkívül fontosnak fogom tartani, ezért nem merek kitérni egy-egy jellegzetesebb kérdésre annak tudatában, hogy nehogy valami kimaradjon. A nagy leíró adathalmaz arra készítheti az elemzőt, hogy elveszen benne és ne tudja kiszzelektálni a dolgozat szempontjából releváns, lényeges eredményeket.⁶⁵ Egy másik probléma értelmében az elemzés egy szubjektív elemzésbe térhet át. Ezért lehetséges, hogy nem az objektív nézőpont fogja jellemezni az elemzést. Akár megjelenthethet egy adott csoport iránti pozitív elfogultság és ez tükröződhet az elemzés részében. Azért, hogy erről ne beszélhessünk törekedni kell egy teljesen semleges, objektív elemzés létrehozására.⁶⁶

⁶⁴ AUERBACH F. Carl, Silverstein B. Louise: *Qualitative data. An Introduction to Coding and Analysis*, New York University Press, New York and London, 2003, 37—38.

⁶⁵ AUERBACH: *Qualitative data*, 31—33.

⁶⁶ ROBSON: *Real World Research*, 272.

4. A kutatás eredményei

4.1. Az adatok elemzése

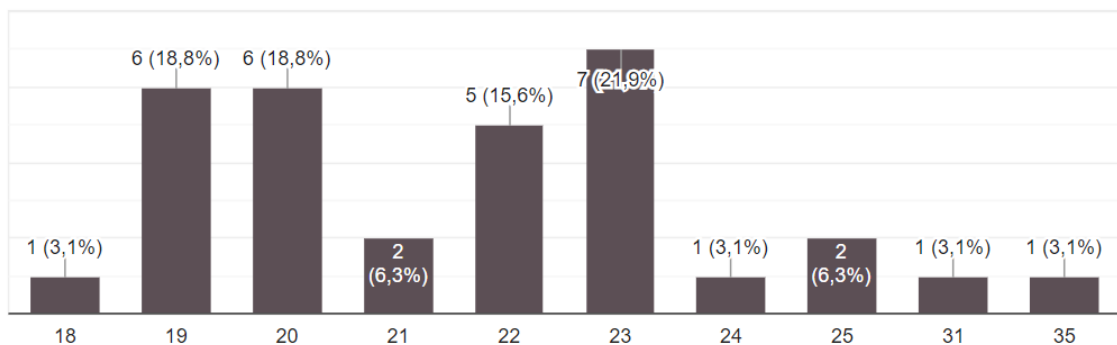
4.1.1. Nemek-, életkor-, felekezet- és egyházmegye szerinti eloszlások

A kutatásom célközönségeként három lelkiségi csoport tagjai voltak egységesen és véletlenszerűen megszólítva. Összesen 32 fiatal vett részt a kérdőíves felmérésben.

A válaszadásokban a nemek közötti eloszlás nem arányos (lásd. 1. ábra), mivel amíg a nők 78,1%-a — 25 fiatal —, addig a férfiak 21,9%-a — 7 fiatal — adott részletes betekintést a hitéletére vonatkozó valóságáról és élményeiről. Életkoruk 18 és 35 év közöttre tehető. A legtöbb válaszadó 19, 20, valamint 23 évesek.



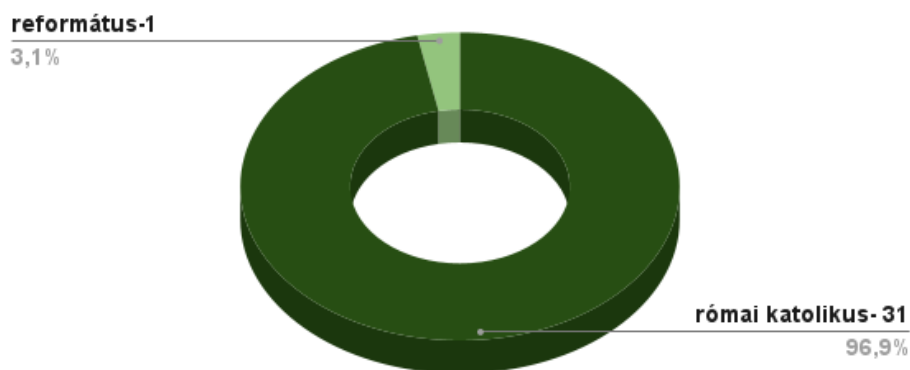
1. ábra — Nemek szerinti megoszlás



2. ábra — Életkor szerinti megoszlás

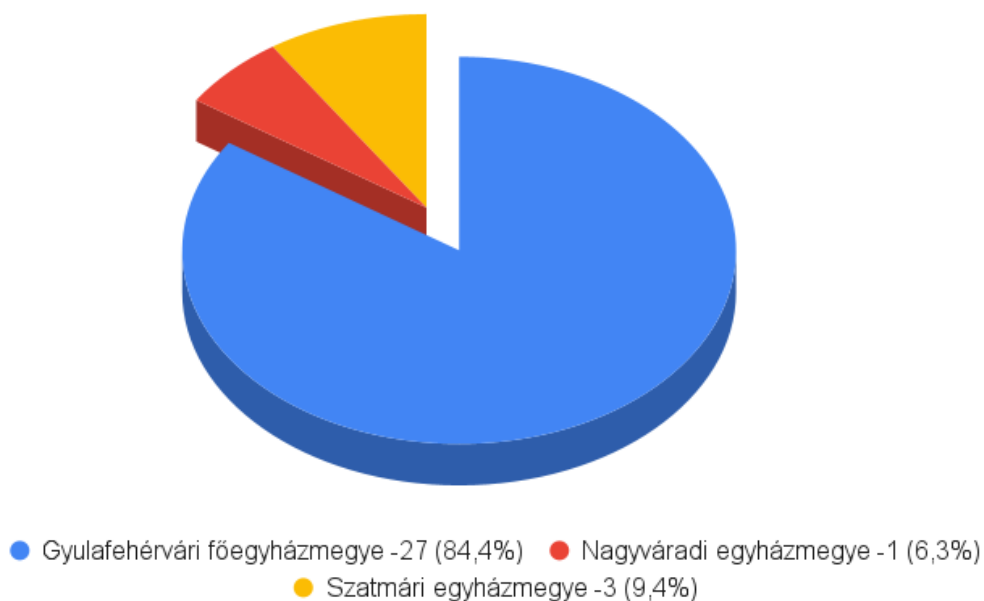
A fiatalok — egy református fiú kivételével — mind római katolikus felekezetűek (lásd. 3. ábra) és közülük a legtöbben a Gyulafehérvári főegyházmegyéhez tartoznak. Így ennek a legnagyobb arányát 27 fiatal teszi ki, ami majdnem egy 90%-os jelenlétet jelent. Ezen kívül egy fiatal a Nagyváradi egyházmegyéhez, és további három fiatal a Szatmári egyházmegyéhez tartozik.

Melyik felekezethez tartozol?



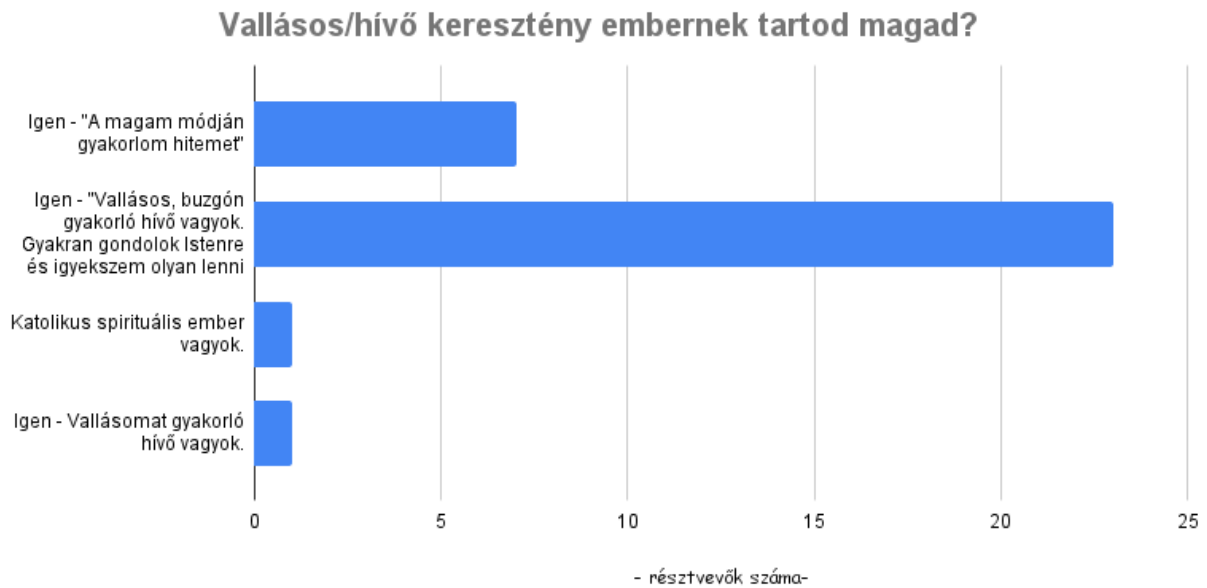
3. ábra — Felekezet szerinti megoszlás

Melyik egyházmegyéhez tartozol?



4. ábra — Egyházmegyék szerinti megoszlás

Arra a kérdésre keresve a választ, hogy a fiatalok mennyire érzik magukat hívő, vallásos keresztény embernek határozottan igenlő válaszok érkeztek. 23 fiatal (71,9%) azt vallja, hogy: Vallásos, buzgón gyakorló hívő vagyok. Gyakran gondolok Istenre és igyekszem olyan lenni, mint Ő. Ezen túl 7 fiatal érzi úgy, hogy ők a maguk módján gyakorolják és élik meg hitüket. Végül pedig egy-egy fiatal katolikus spirituális embernek és vallásgyakorló hívőnek tartja magát (lásd. 5. ábra).



5. ábra — Hívő kereszténység aránya

4.1.2. Közösségek, lelkeségi – és ifjúsági csoportok aránya

A továbbiakban nézzük meg azt, hogy a kutatásban részt vett 32 fiatal közül hányan és milyen arányban oszlanak el a lelkeségi csoportokban való részvételük szempontjából (lásd. 6. ábra).

Az összesített diagramon jól látszik, hogy a fiatalok nem csak egy-egy csoporthoz tartoznak, hanem akár egyszerre kettőbe is. A legtöbben a Teológia karról kerültek ki, ezt követik a ferences közösségbe járó fiatalok, végül pedig a KEL-es programokra járó fiatalok. Azt láthatjuk, hogy mindegyik többszörösen ötvöződik egy másikkal, ezért nagyon nagy arányban a fiatalok egyszerre két csoportba is járnak. Négyen a teológia közösségbe és ferencesekhez, heten a teológia és KEL-es közösségbe, valamint egy ember a KEL és ferencesek csoportjába egyszerre tartozik. Csak egy válaszadó esetén mutatható ki, hogy

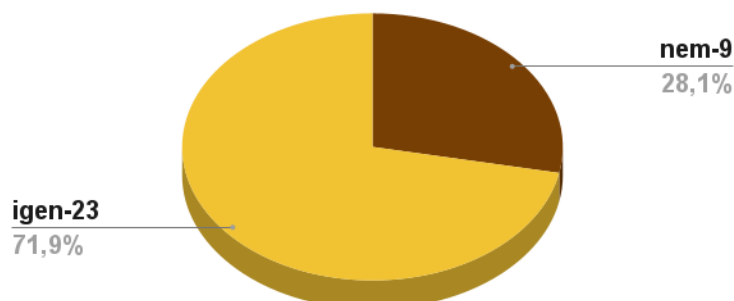
mindhárom közösségbe jár és aktívan részt vesz azoknak a tevékenységeibe. Továbbá vannak közülük olyanok is, akik csak egy közösségbe járnak: 8 személy a Teológiára, 6 személy csak a ferencesekhez és 2 személy csak a KEL-hez.

Következtetésképpen elmondható, hogy a Kolozsváron tanuló fiatal egyetemisták vágya, hogy közösséghez tartozzanak, amelyek megtartják őket az otthonról való elkerülés után is. Mi sem bizonyítja jobban, mintsem a lelkeségi, ifjúsági csoportokba való eloszlásuk aránya (lásd. 7. ábra). A 32 fiatal közül 23 aktív résztvevője a lelkeségi csoportok egyikének. Ez esetben a ferences közösség, valamint a KEL-es csoport közösségeiről és lelkeségi programjairól beszélhetünk. A 9 nemmel válaszolók a Teológia Kar közösségéből kerülnek ki, akik nem vesznek részt az imént említett két-, másik csoport tevékenységein.



6. ábra — Közösségekbe való eloszlás aránya

Jársz lelkeségi/ifjúsági csoportba?

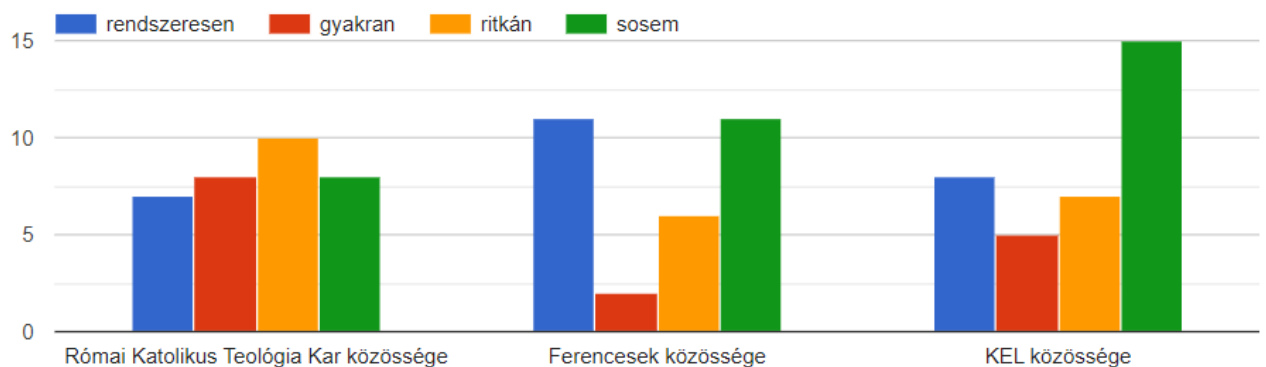


7. ábra — Lelkeségi/ifjúsági csoportba való tartozás eloszlása

Ami után azt láthattuk, hogy a fiatalok milyen közösségekbe járnak, azután nézzük meg közelebbről azt is, hogy éppen ahova járnak az milyen rendszerességgel van jelen mindennapjaikba.

Rendszeres alkalommal 11 fiatal jár a ferencesekhez, 8 a KEL-hez és 7 a Teológiára. Gyakran, de nem rendszerességgel járnak nyolcan a Teológiára, öten a KEL-hez és ketten a ferencesekhez. Továbbá számottevő kiemelkedés mutatható ki a sosemmel megjelölt válaszok esetén, amelyben 15 fiatal határozottan állítja, hogy egyáltalán nem járnak a KEL-es közösségbe. A későbbiekben még visszatérünk ezeknek a válaszadásoknak a lehetséges magyarázataira.

Milyen rendszerességgel jársz az alábbi közösségekbe?



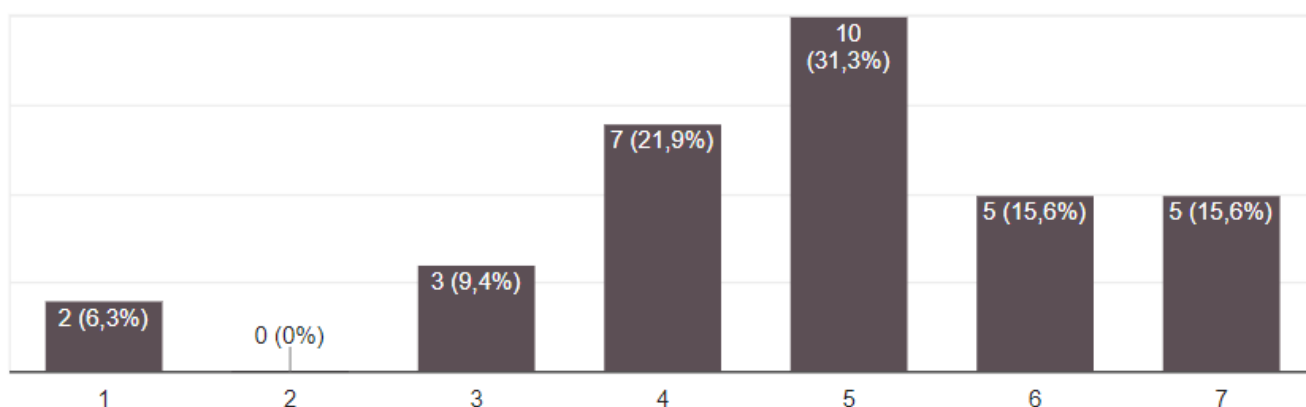
8. ábra – Közösségekbe járás arányának eloszlása

Az elkövetkezőkben azt fogjuk megnézni, majd egymással összehasonlítani, hogy a fiatalok mit tapasztaltak otthon, mielőtt Kolozsvárra kerültek volna egyetemre és, hogy miután itt kezdték el folytatni tanulmányaikat, az adott közösségekhez való csatlakozás révén miben és hogyan változott hitéletük vagy egyáltalán érznek-e változást.

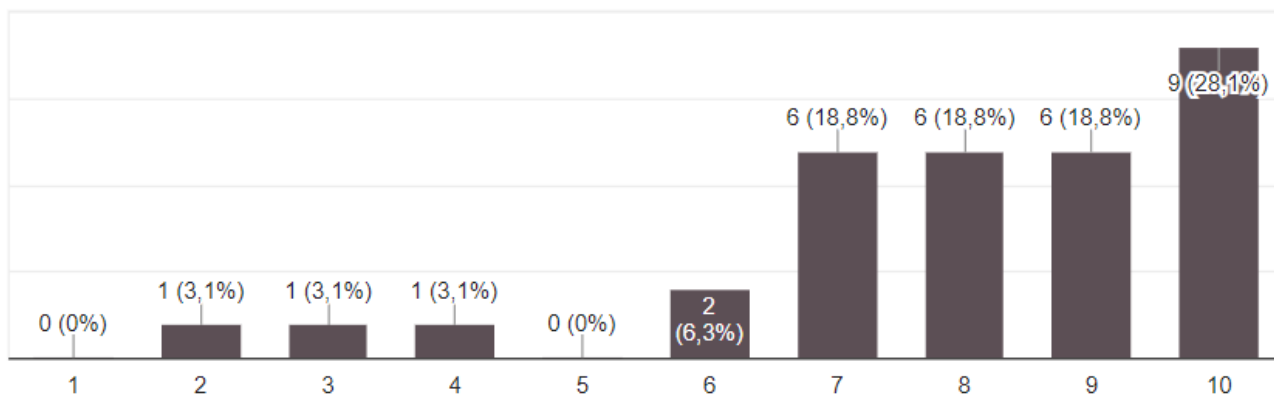
4.1.3. Az otthoni– és a kolozsvári lelkeségi csoportok vallásgyakorlata egyéni és közösségi szinten

Mielőtt megnéznénk, hogy milyen hitéleti tapasztalattal érkeztek a fiatalok és, hogy az idővel hogyan fejlődött, azelőtt tekintsük meg azt, hogy mennyire érezték vallásosnak azt a közösséget ahonnan érkeztek és ahol felnőttek. A kapott válaszok alapján elmondható, hogy a fiatalok többsége számára egy meghatározó otthoni hitéleti alapot nyújtottak (lásd. 9. ábra). Van, akinél intenzívebb volt ez a tapasztalat, van, akinél kevésbé, de következtethetően az átlagnál nagyobb mértékben fontos szerepet játszott életükben. Ennek megtapasztalása révén vágyuk lehetett, hogy az újabb környezetbe, Kolozsvárra elkerülve is találjanak egy olyan közösséget és lelkeségi csoportot, ahol tovább tudnak fejlődni hitéletükben és Istenkapcsolatukban egyaránt. Az egyéni hitélet és vallásgyakorlat összefüggése is arra világít rá, hogy a fiatalok nagyon nagy része, vagyis 29 fiatal számára nagymértékben szerepet játszott a vallásosság megélése (lásd. 10. ábra). Összesen csak 3 fiatal vallta azt, hogy számára nem volt jellemző vallásosságának megélése.

Ezen tapasztalatokból és élményekből merítkezve igyekeztek a fiatalok tovább épülni és fejlődni. Ezért az otthoni környezetből elkerülve vágytak az új környezetben kialakított közösség és vallásosság további kibontakoztatására.

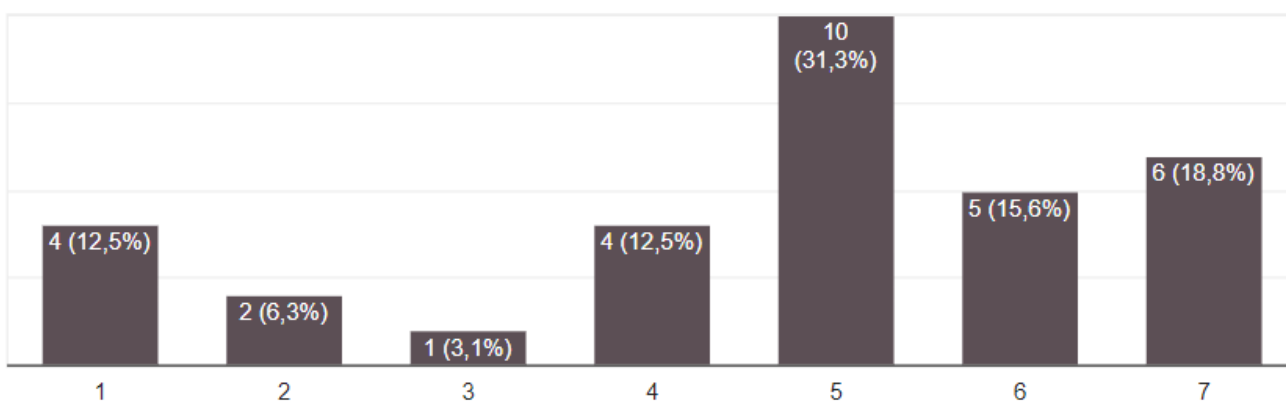


*9. ábra — Otthoni vallásos közösség aránya
(1= legkevésbé meghatározó, 7= nagyon erősen meghatározó)*



10. ábra — Otthoni, egyéni hitélet és vallásgyakorlat aránya
(1=egyáltalán nem meghatározó, 10=teljes mértékben, gyökeresen meghatározó)

A fiatalok hitéletének és vallásgyakorlatának változását láthatjuk a Kolozsvárra költözés adatainak összefüggésében (lásd. 11. ábra). A 32 fiatalból 21 vallja erőteljesen azt, hogy a Kolozsvárra költözés óta jelentős mértékben változott hitélete és vallásgyakorlata. Mindez egy szignifikáns eredményt mutat. Viszont az, hogy mindez minek is tudható be, arról a későbbiekben, egy részletesebb elemzés során kapunk betekintést a fiatalok által adott nyitott válaszok és élmények összefüggésében.



11. ábra — Hitélet és vallásgyakorlat változásának aránya Kolozsváron
(1=egyáltalán nem változott, 7=gyökeresen megváltozott)

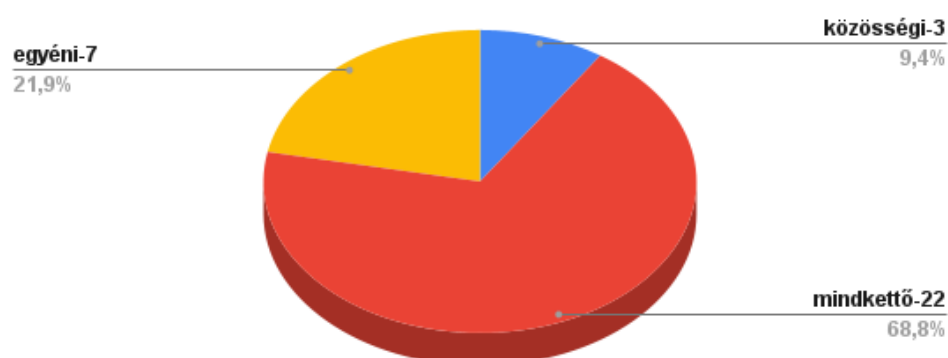
Az otthoni vallásgyakorlatokról vallottak alapján megjelenik az egyéni–, valamint a közösségi vallásgyakorlat formája, továbbá ennek a kettőnek az ötvözése is (lásd. 12. ábra). A legjellemzőbbek tekintetében 10 fiatalnak az egyéni, 8 fiatalnak a közösségi, valamint 14 fiatalnak e kettőnek kombinációja jelenik meg. Láthatóan a legnagyobb arányban az egyéni és közösségi vallásgyakorlat formája egyszerre jelen van, ami arra enged következtetni, hogy a fiatalok már otthon is egyre inkább elkezdtek nyitni nem csak a közösségben megélt vallásgyakorlatra, hanem az egyéni fele is. Erre további nyomatékosítást ad az is, hogy nagyobb hangsúly tevődik az egyéni vallásgyakorlatra. Ez utóbbi, saját magában hátrébb szorul.



12. ábra — Otthon megélt vallásgyakorlat aránya

A kolozsvári viszonylatban megélt vallásgyakorlat egyéni és közösségi formájának együttese növekvő tendenciát mutat (lásd. 13. ábra). Az előző — otthoni — 14 fiatal számáról felemelkedett 22-re. Ezzel egyidőben hárommal csökkent az egyéni vallásgyakorlat formája és öttel a közösségié. Ezen eredmények arra engednek következtetni, hogy lehetséges, hogy egyre több fiatal elkezdte megismerni egyik vagy másik vallásgyakorlati formát, így már a kettő kombinációjáról beszélhetünk.

Az alábbiak közül jelenleg melyik jellemzőbb saját vallásgyakorlatodra?



13. ábra — Kolozsváron megélt vallásgyakorlat aránya

4.1.4. A szentmisén való részvétel aránya és a lelkileg legmeghatározóbb szentmise otthoni és kolozsvári viszonylatban

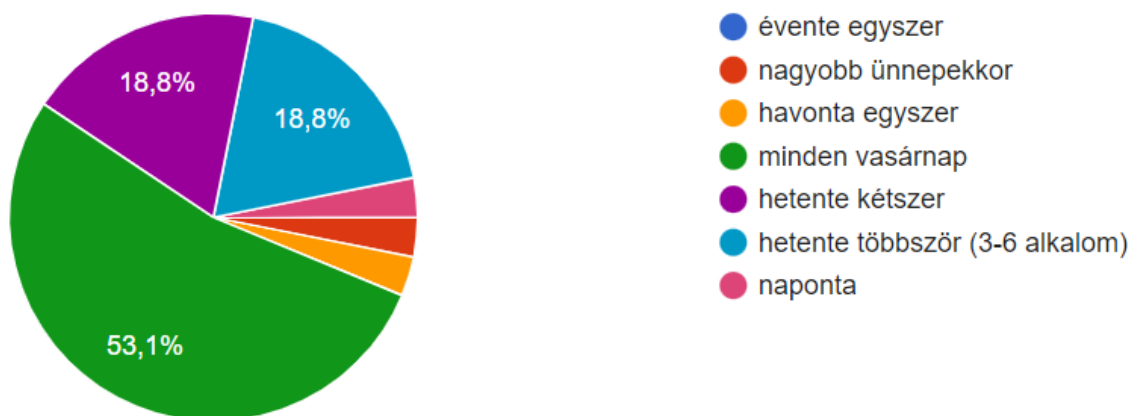
Hasonlítsuk össze, hogy milyen különbség van az otthon és a Kolozsvár összefüggésében történő szentmisére járás kapcsolatának.

A két összesített diagramra tekintve látható, hogy jelentős változás történt (lásd. 13. és 14. ábrák).

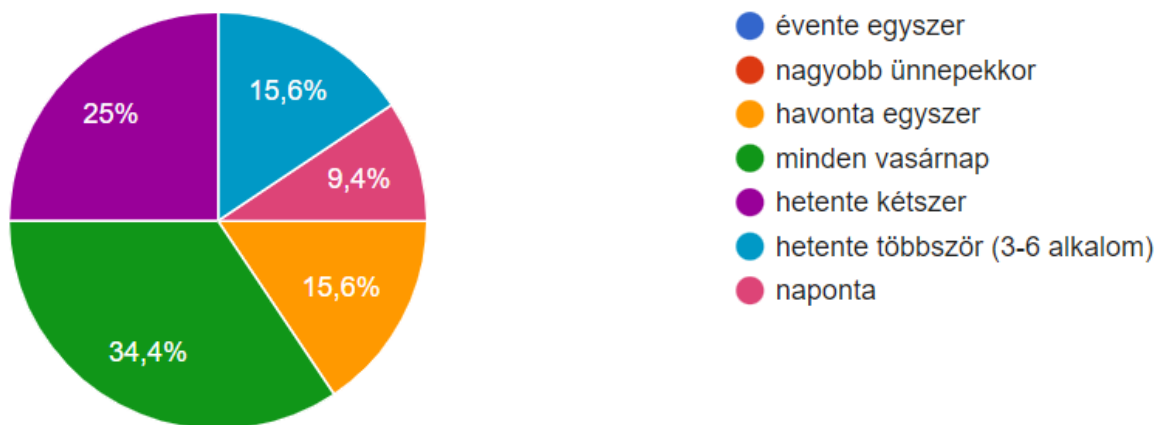
Az otthoni szentmisére járás gyakorisága leginkább a vasárnapi szentmisékre tevődik, ami nagy százalékban van jelen. Ennek összefüggésében azt láthatjuk, hogy 17 fiatal vasárnaponként rendszeresen jár szentmisére. Ezt ugyanolyan arányokkal követi a hetente többszöri — kétszer vagy három– hat alkalommal — szentmisén való részvétel. Ugyanakkor nagyon kis arányban jelennek meg a naponta, havonta és nagy ünnepekkor történő szentmisealkalmakon való részvételek aránya.

Mivel Kolozsváron több helyen is részt lehet venni szentmisén, ezért a fiatalok maguk választhatják ki maguknak azt, amelyik éppen számukra a legmegfelelőbb, a hitélet szempontjából a legtöbbet adó. Ezt bizonyítja a kolozsvári viszonylatban történő szentmisére járás aránya is. A minden vasárnapi szentmisére járás aránya visszaszorult — nem azért, mert

az nem fontos vagy, hogy azután nem jártak arra a szentmisére is —, de jelentős mértékben megnövekedett a hetente több alkalommal történő szentmisére járás arány, ami már 13 személyre tehető. Sőt, 3 fiatal esetében egyre fontosabbá vált a napi szentmiséken való részvétel. Egy másik kiugró adat szerint 5 fiatal csak havonta egyszer jár szentmisére. Ennek az arálynak a megnövekedése a kérdőív korlátaira mutatnak rá. Vannak fiatalok, akik a többszöri hazautazás végett nincsenek hétfévente Kolozsváron, ezért otthon vesznek részt szentmisén, így havonta csak egyszer alakul úgy, hogy a kolozsvári szentmisén vegyenek részt.



14. ábra — Otthoni szentmisére járás gyakorisága



15. ábra — Kolozsváron való szentmisére járás gyakorisága

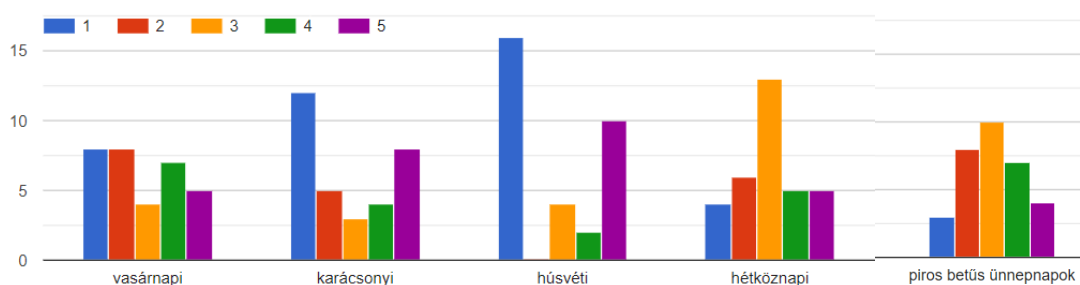
A szentmiséken való részvétel arányaiban változásokat vélhetünk felfedezni. Hogyha nem is mutatnak jelentős kiemelkedést, úgyis az a következtetés vonható le, hogy nőtt a naponta és a hetente több alkalommal történő szentmisére járás aránya, így csökkent a ritkább, havonta

egyszeri, csak a nagy ünnepekkori szentmiséken való részvétel aránya. Amennyiben ezt a fiatalok számának tekintetében szeretnénk megnézni, akkor így ez a következőket jelentené: a hetente több alkalommal szentmisére járó fiatalok száma megnőtt 13-ról 16-ra és a csökkent a ritkán szentmisére járók száma 19-ről 16-ra. Az eredmény ugyan nem mutatna szignifikáns eredményt e kis változás mértékében, mert a kitöltők száma nem reprezentatív, azaz kevés személy vett részt a kérdőív kitöltésében, viszont ez a kis eredmény is azt mutatja, hogy a fiatalok szentmisére járása megváltozott az otthoniakhoz képest.

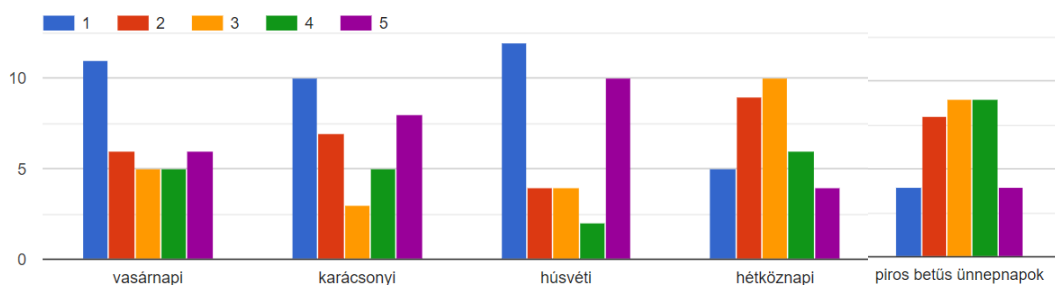
A lelki szempontból legmeghatározóbb és legfontosabb szentmisék arányában a pozitív irányba történő elmozdulás vehető észre. Ami az otthoni arányokat illeti (lásd. 15. ábra), látszik, hogy a legkiemelkedőbb szentmisét a húsvéti jelenti 16 fiatal tekintetében, ezt követi a karácsonyi 12 fiatal arányában, majd a vasárnapi 8 fiatal részéről. A piros betűs ünnepnapok szentmiséi 4 fiatal számára legkevésbé fontosak, valamint 5-5 fiatal esetében a hétköznapi és vasárnapi szentmisék. Az ők egyéni válaszájukban a húsvéti, valamint karácsonyi szentmisék kerülnek a legkiemelkedőbb helyekre. A hétköznapi szentmisék és piros betűs ünnepnapok aránya — 13 és 10 arányban — közepes arányra tehetőek. Se nem a legfontosabb vagy legmeghatározóbb, de nem is a legkevésbé fontos szentmisék közé tartoznak.

Ezzel szemben a legmeghatározóbb kolozsvári szentmisék aránya (lásd. 16. ábra) elmozdult tendenciákat mutatnak olyan értelemben, hogy mindegyik szentmise esetében ha nem is a legmeghatározóbb helyre, de egy másodlagos helyre kerül a többi megjelölt szentmise, amelyek addig nem játszottak jelentős szerepet. A leginkább kiemelkedő adat szerint továbbra is a húsvéti szentmisék fontossága kerül középpontba, majd ezt követi a vasárnapi.

Összegzésképpen elmondható, hogy a fiatal egyetemisták szentmisére járási szokása valami hatására átalakult. Az addig csak a nagy ünnepi szentmisék meghatározottsága mellett kiemelt szerepet kezdtek el játszani a vasárnapi szentmisék is – ennek lehetséges okára a későbbiekben még visszatérek.



16. ábra —Lelki szempontból legmeghatározóbb szentmise aránya otthon
(1=legfontosabb, 5=legkevésbé fontos)



17. ábra — Lelki szempontból legmeghatározóbb szentmise aránya Kolozsváron
(1=legfontosabb, 5=legkevésbé fontos)

4.1.5. Az imamódok és gyakoriságuk közötti különbségek otthoni és kolozsvári viszonylatban

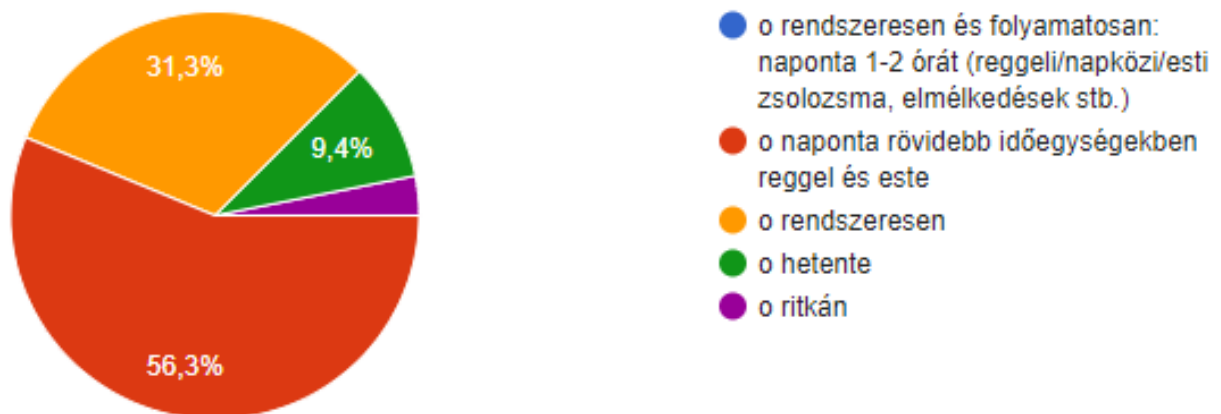
A továbbiakban nézzük meg azt, hogy a fiatalok milyen imaformákat ismertek és milyeneket kedveltek otthon, hogy milyen gyakorisággal imádkoztak és, hogy miért volt fontos számukra az adott imaforma elimádkozása, valamint, hogy ezzel szemben változott-e a Kolozsváron, a különböző lelkiéleti csoportokban, közösségekben újonnan megtapasztalt imaformákkal szembeni hozzáállás és gyakorlat.

Az otthoni imádkozás tekintetében (lásd. 18. ábra) a fiatalok több mint felénél — 18 fiatalnál — kimutatható, hogy naponta rövidebb időegységekben, reggel és este szoktak imádkozni. Továbbá 10 fiatal vallja azt, hogy rendszeresen imádkozik. Elenyésző mértékben — 3 és 1 arányokban — hetente és ritkán imádkozik néhány fiatal. Mindez azt jelenti, hogy a legtöbbször esetében igenis meghatározó a naponta többszöri élő Istenkapcsolat fenntartása. Nagyon kis mértékben, összesen 4 fiatalnál jelenik meg, hogy hetente vagy ritkán imádkozik. Ami otthoni viszonylatban nem jelenik meg, az a naponta többszöri imádkozás zsolozsma és elmélkedések formájában.

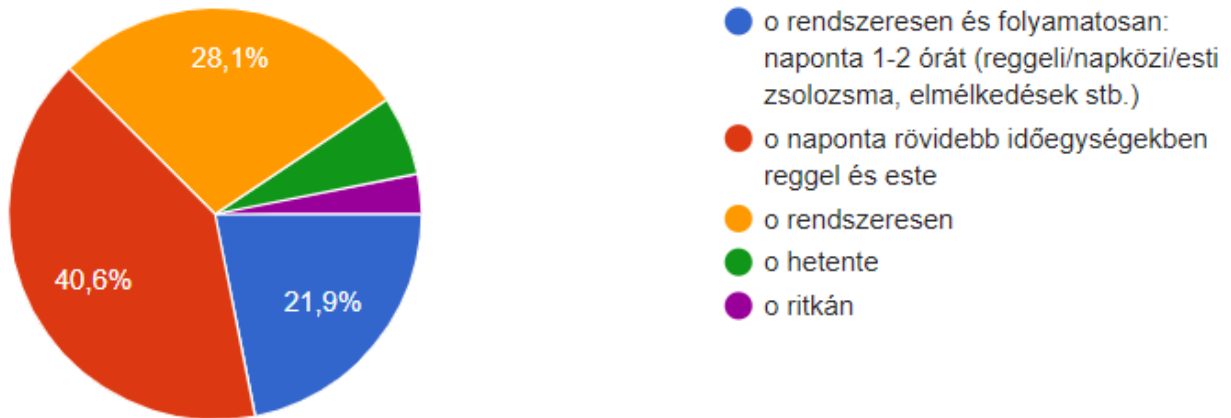
Ezen eredmények is azt nyomatékosítják, amit az előzőekben láthattunk. Mégpedig azt, hogy a fiatalok számára már otthon is nagyon fontos volt a vallásgyakorlat.

Az otthoni imádkozás gyakoriságával ellentétben nézzük meg a Kolozsvárra költözés óta megváltozott imádkozási módok arányát. Elő ránézésre azt tűnhet szembünk, hogy — az előzővel ellentétben — megjelenik a rendszeres és folyamatos imádkozás aránya, ami 7 fiatal esetében jelentkezett. Ezzel egy időben pedig ezeknek a fiataloknak egy új imamód lehetőség is nyílt, amit addig, az otthoni környezetből elkerülve nem ismertek, de ezt idővel magukénak érezve beépítettek imamódjukba. Továbbra is jelen van — de már nem fele arányban — a naponta több, rövidebb időegységekben történő imádkozás. Ez esetben csökkenés figyelhető meg az otthoni eredményekkel szemben, ahol ennek eredménye 18 fiatalra volt tehető. Ez esetben már csak 13 személyről beszélhetünk, mivel a további 5 fiatal a naponta többszöri alkalmas imádkozást kezdte el előnyben részesíteni. A hetente és ritkán imádkozó fiatalok aránya egy személlyel lecsökkent háromra, az eredeti négyről. Valószínűsíthetően egy fiatal esetében változás következett be imaéletében.

Tehát az imádkozás gyakoriságában egy látható elmozdulás, egy pozitív változás tanúskodik, amely majdnem minden fiatal hitéletében megmutatkozik.



18. ábra — Otthoni imádkozás gyakorisága



19. ábra — Az imádkozás gyakorisága Kolozsváron

A továbbiakban nézzük meg a legkedveltebb és leginkább használt imaformákat. A fiatalok maguk adták meg saját válaszaikat nyitott válaszok formájában. Elemzésükhöz a közös motívumkeresést alkalmaztam és így igyekeztem beazonosítani, hogy kinél melyik imaforma jelenik meg és hány alkalommal.

Összességében 10 imaforma jelent meg a fiatalok válaszaiban. Vannak, akik nem csak egy imaformát említettek meg, hanem többet is. A legjellemzőbb és leggyakoribb imaforma a szabad ima, vagyis a saját szavakkal történő személyes imahasználat. Összesen 14 fiatal vallott arról, hogy otthon rendszeresen alkalmazta ezt az imaformát. Ezt követik a kötött imák. 7 fiatal érezte úgy, hogy ez által tud közvetlen kapcsolatba kerülni a jó Istennel. Továbbá 4 személy esetében erőteljesen jelen volt a dicsőítés általi imádkozás. Szerintük ez által erősödött Istenkapcsolatuk és hitéletük. Végül pedig egy-egy esetben megjelennek további imaformák is: közös esti ima a családdal, Szentírásolvasás, kreatív imagyakorlat, közösségi éneklés, imanapló vezetés, meditáció és szemlélődő ima.

Az otthon gyakorolt imaformák eredményei jól bizonyítják, hogy a fiatalok nem csak a kötött imákat ismerték, hanem nagy részben a szabad imákat is. Ezzel szemben viszont az is jól körvonalazódott, hogy a más — mint a szemlélődő — imaforma nem volt ismeretes számukra, úgy ahogyan még 7 másik imaforma sem.

Összehasonlításképpen nézzük meg, hogy Kolozsváron, a 3 közösségben esetlegesen milyen más imaformákat ismertek meg vagy, hogy éppen melyikben erősödtek meg még inkább.

A kapott válaszok azt bizonyítják, hogy a fiatalok a különböző lelkiismereti csoportokban és közösségekben egyre több imaformát kezdtek el megismerni. Ezzel egy időben egyszerre nem csak egy, hanem több imaformát is változatosan alkalmaznak. Sokan úgy vélekedtek, hogy nagyon nehéz egy meghatározó imaformát említeni, mert sok esetben alkalomtól és helyzetektől függ, hogy éppen melyiket alkalmazzák.

A szabad imaforma használatát 16 fiatal említette meg. Közülük többen is kiemelték, hogy ezzel úgy érzik, hogy közelebb kerülnek Istenhez és önmagukhoz is. A 20. válaszadó így vélekedik: „Kellemes a nap végén átpörgetni a napot, megnézni, hol éreztem Jézust, és hol nem volt bennem szeretet, hogy az utóbbin javítani tudjak.”⁶⁷ A 11. válaszadó így érez a szabad imáról: „Számomra az ima életadó, fegyver, önkifejezés és azt érzem, hogy egy másik dimenzióban vagyok általa.”⁶⁸ A 19. válaszadó szerint: „A formális imák most nehezebben mennek, de a szabad imában Jézusnak el tudom mondani, ami foglalkoztat, kötöttségek nélkül.”⁶⁹ Ezekből a megnyilatkozásokból azt a következtetést lehet levonni, hogy a kötetlen imaforma által sokkal inkább tudnak élő kapcsolatba kerülni Istennel, mint a kötött imaformákkal, amelyek nagyon sok esetben tudnak csak egy rutinná válni, amely nem hozza létre az Istennel való közös kommunikációt.

Másodikként már nem a kötött imaforma jelenik, hanem 5-5 válaszadással a zsolozsma és a szemlélődő imák. A fiatalok a zsolozsma imádkozásával a ferenceseknél találkoztak és ott, közösségben kezdték el alkalmazni ezt az imaformát. A 13. válaszadó így vélekedik róla: „A zsolozsma közösségi jellegéért, és mert rávesz, hogy több időt töltsék Istennel. Több felismerést is adott a zsolozsma bölcsességi gondolataival. Ugyanakkor nagyon szeretek énekelve imádkozni”.⁷⁰ A többiek a személyes Istenkapcsolatot, elcsendesedést és feltöltődést emelték ki.

A szemlélődő ima vonatkozásában is a személyesebb és élő Istenkapcsolatot emelték ki, amelyben egyre inkább megmutatkozik a imában és hitéletben való fejlődés. Az 5. fiatal így vall erről: „Fontos számomra, mivel így közvetlenül hallhatom meg az Úr hangját, s ezáltal egy közelebbi kapcsolat alakul ki velem.”⁷¹

⁶⁷ 20. válaszadó: 2023.03.29. – 9:27:28.

⁶⁸ 11. válaszadó: 2023.03.13. – 22:52:23.

⁶⁹ 19. válaszadó: 2023.03.28. – 21:22:50.

⁷⁰ 13. válaszadó: 2023.03.17. – 16:03:13.

⁷¹ 5. válaszadó: 2023.03.13. – 18:05:46.

4 fiatalnak a rózsafüzér imádkozása a legmeghatározóbb, további 3-3 fiatalnak pedig a Szentírásolvasás és dicsőítés. A Szentírással való imádkozással kapcsolatban így vélekedik a 8. válaszadó: „Mert Isten igazán közel jön az Ő szavában hozzám. És a Szentírásból tudom meg, hogy hogyan élt Jézus, hogy milyennek szeretne látni engem is.”⁷² A 9. válaszadó pedig hiszi, hogy: „Választ vagy útmutatást kereshetek a saját életemmel, annak menetével vagy a hivatásommal kapcsolatban”.⁷³ A 32. válaszadó pedig úgy érzi, hogy: „Egyénileg és közösségben is jól meg lehet élni. Van benne mindig valami nekünk, rólunk szól, egymást is tudjuk gazdagítani”.⁷⁴

A dicsőítés is egy meghatározó, fontos Istenkapcsolatra mutat rá egy 9. válaszadó szerint: „Bármikor bárhol könnyen elérhető és pillanatok alatt feldob, az énekek által teljesen más emberré leszek, vigaszt nyújt, feltölt”.⁷⁵

2 fiatal a természetjáró imamódban, valamint további egy-egy fiatal a kreatív lelkigyakorlatok – és meditációk révén érzik magukat közelebbi kapcsolatba a jó Istennel. A természetjáró imamóddal kapcsolatosan így vélekedik egy fiatal: „Mert általa olyan gondolatok bukkannak fel bennem, amik már azelőtt olyan nyilvánvalónak tűntek, most mégis teljesen megvilágosodnak és meg tudom fogalmazni, valahogy letisztul, tudatosan bennem ezen imamód által”.⁷⁶

Következtetésképpen azt lehet elmondani a fiatalok által közölt vélemények alapján, hogy mindenki megtalálta a maga számára legmegfelelőbb imamódot, amellyel élő kapcsolatot tud kialakítani Istennel és, amelyet magáénak és fontosnak érez. Mindezekhez elengedhetetlen volt, hogy konkrétan megtapasztalhassák egy közösségben, akár egy lelki vezető, pap segítségével és, hogy egyszerre több imamódot is láthassanak, amelyek közül kiválaszthassák a számukra legideálisabbat.

⁷² 8. válaszadó: 2023.03.13. –21:11:39.

⁷³ 9. válaszadó: 2023.03.13. – 21:17:49.

⁷⁴ 32. válaszadó: 2023.06.14. –14:30:37.

⁷⁵ 9. válaszadó: 2023.03.13. – 21:17:49.

⁷⁶ 23. válaszadó: 2023.04.17. –18:19:09.

4.1.6. Meghatározó szentmise élmények otthon és Kolozsváron

A továbbiakban nézzük meg azokat a szentmise élményeket, amelyek otthon voltak hatással a fiatalok hitéletére és Istenkapcsolatára.

Elsősorban arról kérdeztem a fiatalokat, hogy vallásosságukat hogyan határozták meg az otthoni szentmisék és, hogy ezek milyen formában nyilvánultak meg. A hosszú válaszaikból összesítettem a közös, többször megjelenő elemeket, motívumokat, majd ezeket egy pozitív és egy negatív kategóriákba soroltam. A pozitív értelemben megfogalmazottak szerint a fiatalok számára a szentmise rendszerességet adott életükbe, befolyásolta Isten- és világképüket, plusz energiát kaptak, továbbá fontossá vált a szolgálatkészség, találkozás, közösség, megtartó erő, aktivitás és a biztos alapok megléte. Negatív értelemben kétszer megjelent a megszokásból való szentmisére járás.

A továbbiakban tekintsünk bele, hogy a fiatalok hogyan élték meg a szentmisére járás otthon. A 4. válaszadó így fogalmazott: „A szentmise határozta meg minden programpontomat. Elsőként a szentmise volt az, amely felkerült a programjaimhoz, ahhoz igazítottam egyéb dolgomat”.⁷⁷ Ebből a válaszból jól körvonalazódik, hogy a fiatal számára a szentmise nagymértékben meghatározta vallásosságát. A 6. fiatalnál az aktív részvétel is megjelenik: „Ministráltam és a mindennapos ministrálás hozzátartozott az életemhez, a szentmise tette ki hitéletem legnagyobb részét”.⁷⁸ A 9. fiatal egy maradandó élményt osztott meg, amely mind a mai napig hatással van rá: „A szolgálatkészséget erősítették meg bennem a vasárnapi szentmisék, illetve a pap szolgálata kiváltott belőlem egy olyan lelkesedést, amelyet a hivatásom megalapozásának tekintek”.⁷⁹ Ebből a néhány válaszból is az tükröződik ki, hogy mindaz, amiket otthon átéltek a szentmisék révén, tovább sarkallták őket arra, hogy még jobban megismerhessék a jó Istent és vele együtt menjenek a világba küldetésükkel együtt.

Ezekhez a meghatározó élményekhez további konkrét és egyénileg megtapasztalt élmények is társulnak, amelyek megerősítik az előző válaszokat, mivel itt is megjelennek azok a motívumok, mint a szentmisének a vallásosságra gyakorolt hatásánál. Másképpen megfogalmazva, de megjelenik a: kegyelemteljes állapot, találkozás, Szentlélek működése, hivatásban való megerősödés, örömműködés és kiválasztottság. Ez a kérdés nyitott válaszként

⁷⁷ 4. válaszadó: 2023.03.12. – 20:26:20.

⁷⁸ 6. válaszadó: 2023.03.13. – 19:59:56.

⁷⁹ 9. válaszadó: 2023.03.13. – 21:17:49.

tevődött fel a fiataloknak. 25 fiatal részletesen leírta, hogy számára otthon melyik volt az a szentmise tapasztalat, melyet mind a mai napig szívében hordoz és azt is, hogy ez miért egy fontos hitéleti tapasztalat. Továbbá 7 fiatal azt vallotta, hogy számukra nincsen egyetlen meghatározó szentmise élmény sem.

Az otthoni szentmiséken megtapasztalt élmények kereteit az elsőáldozási–, bérmálkozási– alkalmak, valamint a bűcsúk, prédikációk és ministránsos élmények adták.

Egy fiatal így mesél egy gyerekkori szentmise előtti élményéről: „Most egy olyan élmény jutott eszembe gyerekkoromból, amikor mentünk ministrálni és ahogy indultunk be a templomba, mondta a papbácsi, hogy megyünk, kezdődik a „buli”. És tényleg, ő úgy élte meg a szentmisét, mint egy örömnepet. Később teológiailag is beigazolódott a számomra: Krisztus feltámadását ünnepeljük, az örömhírt hallgatjuk a szentmisén.”⁸⁰ A 12. fiatal pedig így nyilatkozik az elsőáldozós élményére: "Az elsőáldozásom megmaradt nagyon. Olyan tisztán és gyermeki szívvel tudtam akkor kapcsolódni Istenhez. És lehet nem értettem annyira mindent, mint most, de sokkal közelebb voltam hozzá.”⁸¹ E néhány válaszból is látni lehet, hogy egy gyerekkorban megtapasztalt hitéleti élmény mennyire nagy befolyást tud tenni a későbbi, felnőtt évekre is.

Az elkövetkezőkben pedig nézzük meg azt, hogy a szentmise hogyan határozza meg jelenleg a Kolozsváron tanuló fiatalok vallásosságát. A leggyakrabban megjelenő motívumok közé tartozik a rendszeresség, tudatosság, biztos alap, forrás, Istenre való irányultság, lelkiekben való töltekezés, kegyelemteljesség, találkozás öröme, válaszokat kapni, átformálódás és jelenlét. A fiatalok számára a szentmise Kolozsváron is ugyanolyan fontosnak bizonyultak mint otthon –adott esetekben pedig egyre fontosabbá kezdett el válni. Hogy a mindennapi vallásosság meghatározottságához hogyan járul hozzá a szentmise, arról a 17. válaszadó így vélekedik: „Fontosabb a vallásosságom szempontjából, mint régen, tudatosabb. Kolozsváron szentmisére járni számomra sokkal inkább tudatos döntés, mint otthon. Ott még mindig megvan a rutin jelleg. Kolozsváron kimondottan Istennel találkozni megyek a misére”.⁸² Ennek a fiatalnak a válaszából is már érződik, hogy az otthoni szentmise élményekhez képest a Kolozsváron megélt hitélete erősebb és tudatosabb. Ezt tovább erősíti a 26. válaszadó szavai is: „A szentmiséből meríték erőt a mindennapokhoz. Úgy érzem, hogy most már ez kerül az első helyre, hiszen ez a találkozás mindennél többet ér számomra”.⁸³

⁸⁰ 6. válaszadó: 2023.03.13. – 19:59:56.

⁸¹ 12. válaszadó: 2023.03.14. – 18:49:48.

⁸² 17. válaszadó: 2023.03.19. – 18:58:51.

⁸³ 26. válaszadó: 2023.04.17. –22:25:59.

A Kolozsváron tapasztalt szentmise élményeket és tapasztalatokat is megosztották. A 32 fiatal közül négyen számoltak be arról, hogy nem tudnak kiemelni egy olyan szentmise élményt, amely nagy hatással lett volna hitéletükre és Istenkapcsolatukra. A többiek esetében pedig a konkrét szentmise élmények a ministráláshoz, szentségimádásokhoz, KEL-es ifi misékhez, nagycsütörtöki ferences szentmiséhez, rórátéhoz és Veni Sancte szentmisékhez kapcsolódnak. A fiatalok válaszaiból mély és meghatározó élmények maradtak meg. Az 5. válaszadó így ír egy ferences szentmisén tapasztaltak alapján: „A tavalyi a nagycsütörtöki szentmisét említeném meg. Az egészhez hozzátartozik, hogy ez volt az első alkalom, hogy nagycsütörtökön ministráltam. Nagy hatással voltak rám a különböző liturgikus elemek, többek között az oltárfosztás és a főpapi ima felolvasása. Ekkor éreztem meg, és értettem meg igazán, hogy milyen is, amikor elviszik a Völegényt. Úgy gondolom ez a tapasztalat is hozzájárult a hivatásom megerősödéséhez.”⁸⁴ A 9. fiatal is egy, a ferences szentmisén tapasztalt élményről számolt be: „A Ferences Templomban, Szent Ferenc tranzitusának ünnepén maga a tranzitus szertartása volt az, ami a kolozsvári létemnek egyik meghatározó pillanata volt. Maga a himnusz szövege mind a mai napig is visszhangzik a fülemben, és az azt követő zsoltárok emlékeztettek arra, hogy a nehéz napokban is bátran szólítsam meg az Atyát: Szavammal az Úrhoz kiáltok...”⁸⁵ Továbbá a ferences szentmisékhez kapcsolódva többen megemlézték a FITT-en elhangzott prédikáció erőteljes hatását és a vasárnapi szentmisék pillanataiban megtapasztalt isteni jelenlétet. Így fogalmaz a 13. válaszadó:” Van amikor egyszerűen csak a jelenlét megnyugtat, máskor egy ének, egy zsoltárvers, a prédikáció vagy Szentírási rész ad aktuális problémára vagy kérdésre választ. Olykor sikerül el is érzékenyülni ezen hatására vagy csak mert újra tudatosodik: itt van jelen az Isten”.⁸⁶

Végül pedig, ami még többször is megjelent a fiatalok válaszaiban, az a KEL-es szentmisék tapasztalatai, amelyekből erőteljesen kitűnik a közösségi élmények megtapasztalása, a Lélek munkálkodása és az énekeken keresztül megtapasztalt isteni jelenlét. A 4. válaszadó így nyilatkozik: „Például a 2022-as tanévnyitó, Veni Sancte szentmiséje, az egy olyan szentmise volt, amit még sokszor emlegetünk és többünkben is feljött, hogy ott nagyon éreztük Isten jelenlétét”.⁸⁷ A 12. válaszadót az énekek általi élmények vezetik közelebb az

⁸⁴ 5. válaszadó: 2023.03.13. –18:05:56.

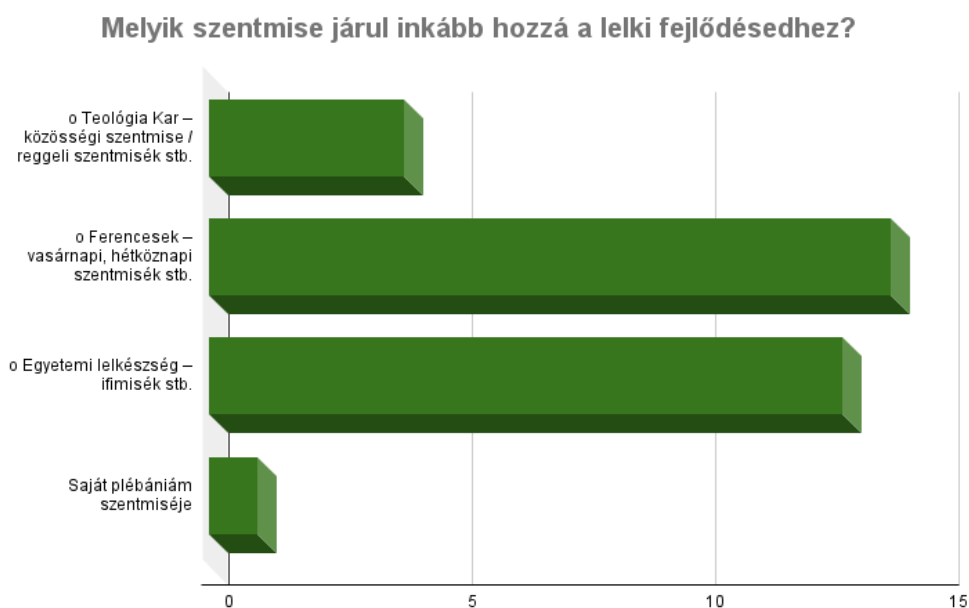
⁸⁵ 9. válaszadó: 2023.03.13. –21:17:49.

⁸⁶ 13. válaszadó: 2023.03.17. –16:03:13.

⁸⁷ 4. válaszadó: 2023.03.12. –20:26:20.

Istenhez: „A vasárnapi ifi miséken amikor énekel a kórus olyan mintha a mennyekbe lennék félig”.⁸⁸

Az eddig bemutatott válaszok alapján jól körvonalazódik, hogy a fiataloknak a leginkább meghatározó szentmisék a ferenceseknél és a KEL-nél vannak. Ezt nyomatékosítják egy másik kérdés eredményei is (lásd. 20. ábra), miszerint első helyen, 14 válasszal a ferencesek és második helyen az egyetemi lelkészség 13 válasszal, hogy egyik vagy másik szentmise járul a leginkább hozzá lelki életük fejlődéséhez. A Teológia kar esetében 4 fiatal nyilatkozott, hogy számukra ez a legmeghatározóbb.



20. ábra — Lelki fejlődés szempontjából meghatározó szentmisék aránya

Következtetéképpen pedig nézzük meg — hogy miután azt láhattuk, hogy egy-egy fiatal életében melyek voltak a meghatározó szentmise élmények Kolozsváron — mely tényezőket tartják fontosnak egy szentmise élmény vonzóbbá tétele szempontjából.

A legtöbb válasz a ferencesek szentmiséjéről tanúskodik. Sok fiatalnál megjelenik a lelkész hitelességének fontossága, a közvetlen, családi hangulat megteremtése, az egyszerűség jelenléte, a prédikációk erőteljes hatásai a lelki életben való előrelépésben és a fiatalosan megfogalmazott üzenetek átadása. Ahhoz, hogy még inkább megérezhessük azt,

⁸⁸ 12. válaszadó: 2023.03.14. – 18:49:48.

hogyan ezen szavak mit is rejtjenek, tekintsünk bele egy-egy fiatal gondolatába. A 23. fiatal így fogalmaz: „... a ferences szentmisék azok, amik lelkileg töltenek és segítenek a vallási életemben való előrelépésben. Ami megfog, az itt is az egyszerűség, az, hogy minden Isten dicséretére szolgál. A ministránsok és a papok nem akarnak nagyobbak tünni másoknál és alázattal végzik szolgálatukat”.⁸⁹ A 9. fiatal úgy gondolja, hogy „Minden szentmisében a ferences testvérek prédikációi fognak meg. Szabolcs testvér kicsit tudományosabb vagy erősen teológiai szempontú gondolatai. Tibor testvér líraibb gondolatai. Károly testvér pedig számomra az a szerzetes, aki egyszerűen, de nagyszerű és velős prédikációkat mond.”⁹⁰

Az egyetemi lelkészség szempontjából kiemelt szerephez jut az ifi misék zenei szolgálatának sokoldalú lehetősége, a fiatalos, dinamikus lendület és dicsőítések többszöri alkalommal történő megszervezése. A 11. fiatal úgy gondolja, hogy „A dinamika és az, hogy attól amiért ifi mise meg lehet csinálni liturgikusra, csak jól ki kell válogatni a dalokat”.⁹¹

Összességében elmondható — és amit az eredmények is jól alátámasztanak —, hogy minden fiatal esetében megnevezhető egy olyan tulajdonság, ami még inkább megfogóvá teszi számára a szentmise élményét. Úgy látszik, hogy a kolozsvári, katolikus vallásgyakorlat több teret biztosít a fiatalok lelki életének fejlődése tekintetében mint az otthon adott lehetőségek.

4.1.7. A közösségek vonzó – és eltaszító ereje

A fiatalokat arról is kérdeztem, hogy a kolozsvári ifjúsági – és lelkeségi közösségekben melyek voltak azok a jellemzők, amelyek arra indították őket, hogy ahhoz a bizonyos közösséghez tartozzanak, valamint, hogy saját tapasztalatból kiindulva mi az, ami eltaszítja őket attól, hogy egy közösségbe járjanak.

Először nézzük meg azt, hogy a fiatalok mit érznek a legfontosabbnak egy lelkeségi csoporthoz, közösséghez való tartozással kapcsolatban.

15 fiatal úgy nyilatkozott, hogy számukra a legfontosabb, hogy az Úr Jézus legyen a középpontba helyezve ezen alkalmak során. Két esetben is, 12-12 arányban megjelenik a

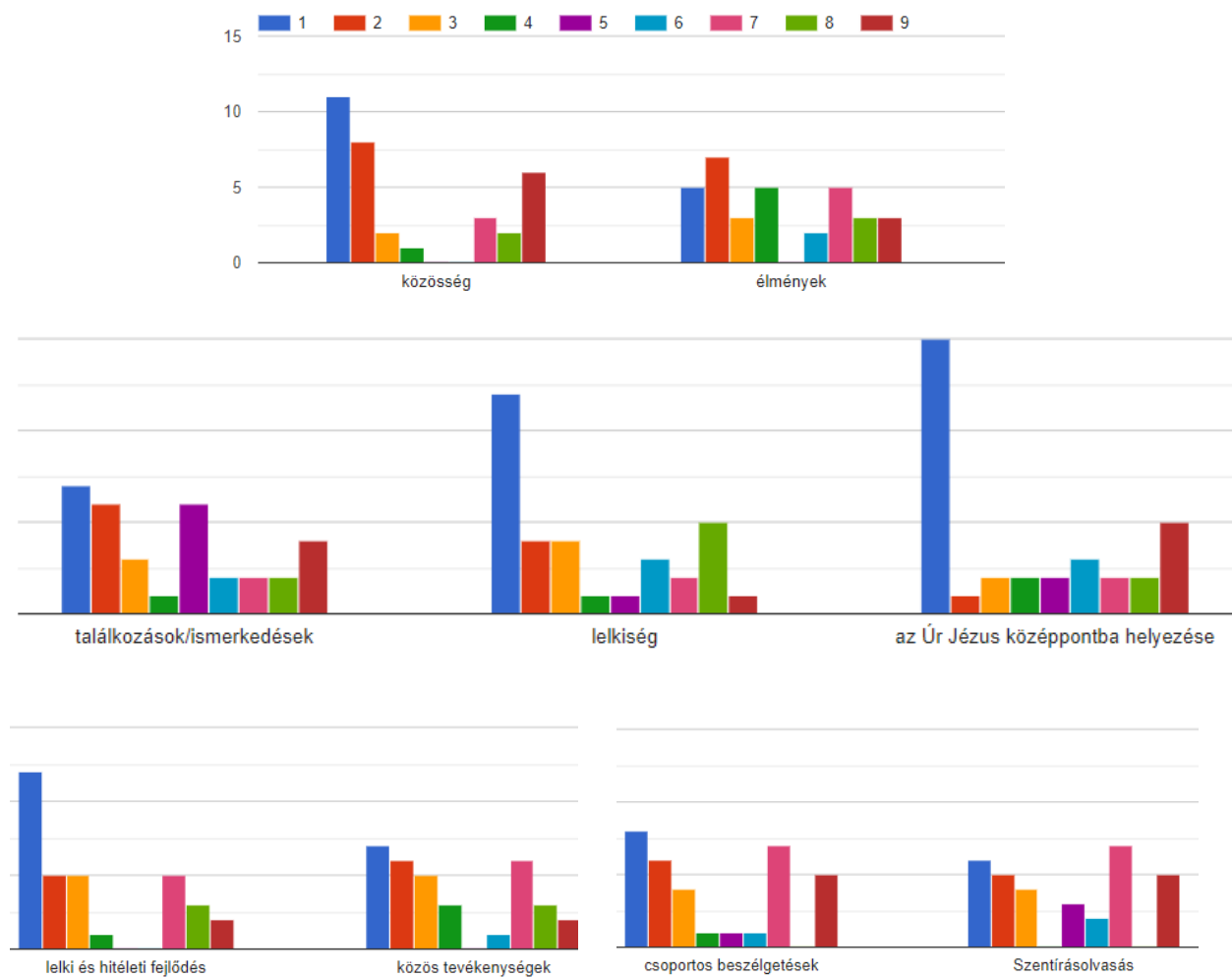
⁸⁹ 23. válaszadó: 2023.04.17. –18:19:09.

⁹⁰ 9. válaszadó: 2023.03.13. – 21:17:49.

⁹¹ 11. válaszadó: 2023.03.13. – 22:52:23.

lelkiség, valamint lelki – és hitéleti fejlődés fontossága. Ezt követi a közösség fontossága 11 fiatal részéről (lásd. 21. ábra). Ezek után 8 – 7 és 6 arányban a csoportos beszélgetések, találkozások és Szentírásolvasás. Viszont amennyiben jobban megnézzük az első helyen megjelent Úr Jézus középpontba helyezését, akkor azt a következtetést lehet elmondani, hogy ahhoz a tovább felsorolt tényezők is szorosan hozzákapcsolódnak, egybeszővődnek. Viszont a fiatalok számára mindenképpen a lelki életben és a jó istennel való kapcsolat elmélyítése játszik kiemelt szerepet.

Továbbá azt is látni lehet, hogy az élmények, közösségi tevékenységek és csoportos beszélgetések egy picit háttérbe szorulnak, de nem jelenti azt, hogy azok nem fontosak. Ezen esetben egy fontossági sorrendbe való elhelyezésről beszélünk, ezért van az, hogy néhány tényezőnél kiugrás figyelhető meg. Összességében viszont szépen kirajzolódik, hogy mi az, amire a fiatalok igényt tartanak és, amiért egyes közösségekbe járnak.



21. ábra — Tényezők, amelyek meghatározóak egy lelkiségi csoport/ közösség életében

(1=legfontosabb, 7=legkevésbé fontos)

Másodsorban pedig nézzük meg azt is, hogy esetlegesen melyek lehetnek azok a tényezők egy adott közösség vagy csoport tekintetében, amelyek eltaszítanak egy fiatalot attól, hogy részt vegyen az általuk szervezett tevékenységeken, programokon.

A leginkább megjelenő jellemzőket két csoportosítás motívumaiként gyűjtöttem össze. Egyrészt a vallásosságot tekintve a leginkább felfedezett negatív tulajdonságok a következők: a vallás erőltetése, felületesség, karizmatikusság, racionalitás hiánya, kiközösítés, nem keresztény magatartások gyakorlása, hiteltelenség, rivalizálás. Ezek a jellemzők több fiatal esetében is megemlítésre kerültek. A 6. válaszadó úgy gondolja, hogy: „Ha túlzottan rá akarják erőltetni az emberre a vallást és nem nagyon akarják elfogadni ha ők kicsit távolabb állnak az egésztől mint talán kellene szerintem eléggé fel tud taszítani egy embert.”⁹² A 9. válaszadó további erős jellemzőket fogalmaz meg: „A hiteltelenség nagyon tud taszítani... amikor már távol állunk, ellentétben állunk azzal amit és akit hirdetünk.”⁹³

Másodsorban pedig a közösség működésének negatív motívumai kerülnek elő: zárt közösség, törődés és lelkiesség hiánya, negatív hozzáállás, elhidegülés. Ezekhez az adott közösség is megnevezésre került és a hozzá kapcsolódó élmény is. Az 1. fiatal így nyilatkozik: „ (...) Én egyetemista éveim elején a KEL közösség felé kacsintgattam, de rá kellett jönnöm, hogy nem az én világom (...) egyszerűen nekem másra van szükségem a lelki töltődéshez és ahhoz, hogy kényelmesen érezzem magam egy közösségben. Náluk például azt érzem, hogy van egy erős mag, ahova nem akárki kerülhet be, ahhoz előbb bizonyítani kell. Nem érzem azt a fajta nyitottságot és elfogadást, mint a ferenceseknél”.⁹⁴ A 4. válaszadó is hasonlóan vélekedik: „Nem szeretem azt, amikor egy közösség elit társaságnak tartja magát, s a közösségük működését és elveit tartják az egyetlen járható útnak. Szintén eltaszít egy közösségtől az, ha nem látok az emberekben nyitottságot az új emberek felé, valamint más nézőpontok felé.”⁹⁵

Látható, hogy már mindegyik fiatal megtapasztalta kolozsvári viszonylatban, hogy egy közösség mitől tud vonzó lenni és éppen mitől taszító. Ehhez pedig mindenkinek egy meghatározó és egyedi élmény is társul, ami ahhoz járul hozzá, hogy még inkább megfogalmazódjon bennünk az, hogy mire is vágyunk és, hogy egy közösség megalapítása tekintetében miket kellene ők maguknak is beépíteniük és mit kellene elkerülniük.

⁹² 6. válaszadó: 2023.03.13. – 19:59:56.

⁹³ 9. válaszadó: 2023.03.13. – 21:17:49.

⁹⁴ 1. válaszadó: 2023.03.11. – 15:29:49.

⁹⁵ 4. válaszadó: 2023.03.12. – 20:26:20.

4.1.8. Közösségekben és csoportokban kapott értékek

Kíváncsi voltam arra is, hogy a fiatalok milyen elvárással mentek egy adott közösségbe, hogy ott mit szerettek volna kapni, aztán később mik volt azok, amiket adott közösségek adtak számukra. A továbbiakban ezt nézzük meg röviden.

A kezdeteket tekintve többen is megfogalmazták azt, hogy nem mentek különösebb elvárásokkal, hanem inkább nyitott szívvel-lélekkel és kíváncsisággal. A fel nem állított elvárást így indokolja a 8. fiatal: „Nem igazán voltak elvárásaim, megtanultam, hogy ha valami ferences, akkor az csak jó lehet”.⁹⁶ A többiekénél megjelent a krisztusi élet mintájának elsajátítása, a befogadás, elfogadás, szeretet, nyitottság, lelki feltöltődés, megértő társaság. Ezt talán a 3. fiatal válasza foglalja össze a legjobban: „Gyakorlatot és tapasztalatot a keresztény életmódról, életmódból, hogy ezt majd én is plántálhassam máshol. Szeretném, ha helyet kapna továbbra is minden ami mély, isteni eredetű vágy, és ami közelebb visz embertársaimhoz, magamhoz és az Istenhez”.⁹⁷

Arra a kérdésre keresve a választ, hogy melyek azok a konkrét élmények, értékek, amiket a fiatalok adott csoportokból kaptak, azok egy igen részletes leírást adnak, amelyek rámutatnak egy-egy közösség erős és hatékony működésére.

Lássuk a válaszok alapján, hogy melyik az a közösség, amelyik a három közül a leginkább kitűnik. Az 1. fiatal aktív tagként és sok élménnyel tele ír: „A ferences közösségben, a Palántáktól rengeteg új barátot kaptam, akikre tényleg egytől-egyig számíthatok bármiben. Ugyanakkor egy nagyon vagány szentírásolvasó csoportot is kaptam, akikkel heti rendszerességgel találkozunk, ami teret ad a másoknak tapasztalataiból, gondolataiból való tanulásra. Illetve rengeteg élményt és másokon keresztüli Istentapasztalatot adott. Nem utolsó sorban valahova tartozás élményét is adja és nem engedi, hogy elveszek a kolozsvári és nagyvilági forgatagban. Biztos keretet és kapaszkodót ad a mindennapjaimba”.⁹⁸ A 2. fiatal is hasonlóan vélekedik: „Mindennapi vallásgyakorlatot, mélyebb Istenre való figyelmet, elfogadást, szeretetet, segítséget, felemelést, jó kritikát, megnyugvást”.⁹⁹ A ferenceseknél továbbá megjelenik a ferences lelkiség elsajátítása, amely a legtöbb fiatal esetében újfajta látásmódot hozott, megtanultak imádkozni, Szentírást olvasni, egymásra, Istenre és önmagukra

⁹⁶ 8. válaszadó: 2023.03.13. – 21:11:39.

⁹⁷ 3. válaszadó: 2023.03.11. – 22:35:56.

⁹⁸ 1. válaszadó: 2023.03.11. – 15:29:49.

⁹⁹ 2. válaszadó: 2023.03.11. – 15:52:39.

figyelni, hálásnak lenni. A különféle csoportok — Palánták, kolisok, Szentírásolvasós csoportok stb. — nagyon nagy mértékben formálták, alakították a fiatalok hitéletét és nemcsak. Hogyha összességében néznénk a ferencesek által szervezett csoportok lényegét, akkor a 8. fiatal általi szavakkal tudnám a legjobban szemléltetni: „A Francesco Palántái csoporttól magát az életet kaptam. Mély barátságokkal, támaszokkal és őszinte örömmel ajándékozott meg itt a jó Isten”.¹⁰⁰

A Teológia közösség tekintetében közösségi és tanulmányi szinten történő továbbvivő gondolatok jelennek meg. Közösségi szempont tekintetében kiemelték az összetartó társaságot, az egymástól való türelem elsajátítását és barátságokat. Leginkább a tanulmányi vonalon érzik azt, hogy nagyon sok lexikális tudást szereztek az Istenről, az egyházzal és az emberről. Úgy érzik, hogy a hittel kapcsolatos ismereteik egyre mélyebb megértésre jutottak és, hogy a hagyományos nézeteken túli gondolkodást kezdték el elsajátítani.

Az egyetemi lelkesedés a fiatalokban megerősítette a közösség jellegét a zenekaros csoportok és dicsőítések által. Fejlődésüket az énektudásra és lelki életben való fejlődésre teszik. A Mécses csoport tekintetében megfogalmazták a szolgálat megtapasztalásának és ennek felelősségvállalásának fontosságát, a hitéleti fejlődést és a felejtethetetlen embereket és az általuk kapott élményeket.

Mindhárom csoportban sajátos és egyedi közösségi értékek és jellemzők jelentek meg, amelyek hozzásegítették a fiatalokat egy erősebb én kialakításában, ugyanakkor ezen által egy erősebb Istenkapcsolat kialakításához is.

¹⁰⁰ 8. válaszadó: 2023.03.13. – 21:11:39.

4.1.9. Vallásgyakorlat átalakulása a kolozsvári vallásgyakorlat fényében

Az előző fejezetekben ismertetett szentmise-, imamód-, vallásgyakorlat-, hittapasztalati élmények otthoni és kolozsvári viszonylatai a továbbiakban azt a kérdést vetik fel, hogy vajon változott-e a fiatalok vallásgyakorlata a Kolozsvárra költözés óta. Vajon az itt felkínált lelkeségi közösségek, programok és szentmisék jelentős hatást gyakoroltak a hitéleti fejlődésre?

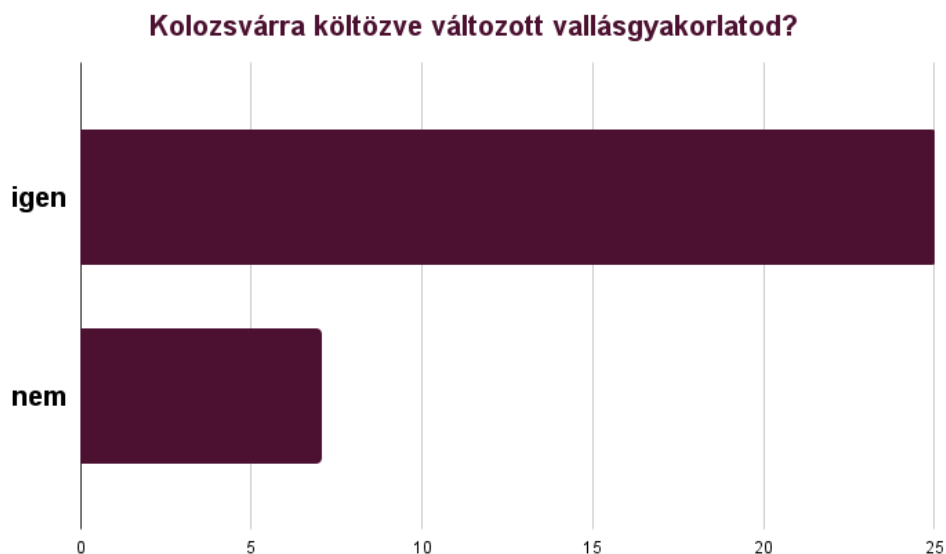
A 32 válaszadóból 25 állítja, hogy igen, Kolozsvárra költözve megváltozott vallásgyakorlata (lásd. 22. ábra). Mindez a fiatalnak több mint felét jelenti, azaz 78,1%-ot. Lehetne ugyan azt mondani, hogy ez a szám nem reprezentatív, viszont úgy gondolom, hogy a 7 fiatal esetét kivéve mindenki vallásgyakorlata, hitéleti és Istenkapcsolata fejlődött. Mindezeket alátámasztják a korábban ismertetett és a fiatalok által megfogalmazott gondolatok és élmények, valamint a további, fiatalok által megfogalmazott gondolatok is. Azt a mondatot folytatva, hogy igen, változott vallásgyakorlatom, arra így válaszolt a 3. fiatal: „Többet imádkozom, több imaformát ismerek és a napjaimat jobban meghatározza az Istenre való irányultság. Jobban készülök egy szentgyónásra, járok lelki vezetőhöz. Jobban figyelek a tanításokra a szentmisében, többet olvasok Szentírást. Kötött és nem kötött imákat is jobban megélem, többet is elmélkedek”.¹⁰¹ A 11. fiatal szerint „Úgy érzem igazabban meg tudom élni a hitem. Nem csak felszínesen, mint otthon, itt tér van elmélyülni a dolgokban”.¹⁰²

A vallásgyakorlat nem változásának miéértjére azt fogalmazták meg, hogy otthon is lehetőségük volt közösségbe járni, közösen imádkozni, ezért ez számukra nem jelentett újabb tapasztalatot. Mások pedig amúgy is kolozsváriak, ezért nem tudtak különbséget tenni. A harmadik válaszadó összegzi a nem válaszok miéértjeit: „Otthon is jelen voltak az életemben mindazok, amiket itt is megtaláltam”.¹⁰³

¹⁰¹ 3. válaszadó: 2023.03.11. – 22:35:56.

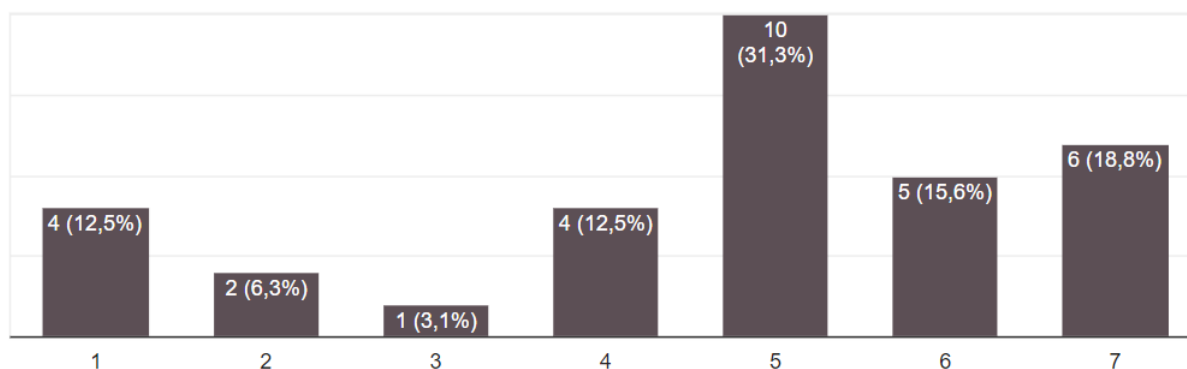
¹⁰² 11. válaszadó: 2023.03.13. – 22:52:23.

¹⁰³ 3. válaszadó: 2023.03.11. – 22:35:56.



22. ábra — Vallásgyakorlat változásának aránya Kolozsváron

Egy másik kérdésként feltevéődhet az is, hogy milyen mértékben változott a fiatalok vallásgyakorlata. 6 fiatal úgy érzi, hogy Kolozsváron gyökeresen megváltozott vallásgyakorlata és 4 úgy érzi, hogy egyáltalán nem változott meg vallásgyakorlata (lásd. 23. ábra). Összesen 21 fiatal vallja azt, hogy jelentős mértékben megváltozott vallásgyakorlata. Ez az eredmény szignifikáns eredményt mutat ki, hiszen a fiatalok nagyon nagy többségében kimutatható a pozitív irányba történő elmozdulás. Ezeket alátámasztják a korábban tárgyalt fejezetek eredményei.



23. ábra — Hitélet és vallásgyakorlat változásának aránya Kolozsváron
(1=egyáltalán nem változott, 7=gyökeresen megváltozott)

A továbbiakban megnézzük azt, hogy melyek azok a tulajdonságok, amelyekben a fiatalok megerősödést nyertek, mely kiemelkedő alkalmak jelentettek számukra meghatározó pontot, melyik volt a legtöbbet adóprogram és, hogy mindezek fényében és tudatában mi az, amit tovább visznek hitéleti és közösségépítési szempontból.

A fiatalok egy teljes egészében, minden téren történő megerősödésről számoltak be, amelyek mintegy nagy kaput nyitottak meg bennük a világ-, Isten és embertársaik fele. A válaszok egészét tekintve a legrészletesebben és legtöbb értéket felsorolva a ferences közösség fiataljai fogalmaztak meg. Kiemelt jelentőségűvé vált a másokkal való türelem, a bölcsesség, élethivatás iránti elköteleződés, nyitottság a világ dolgaihoz és embereihez, a hit felvállalása, elfogadás, odafigyelés. Továbbá megerősítést nyertek azzal kapcsolatban, hogy Istennek terve van velük ebben az életben, hogy értékes és fontos emberek Isten szemében, hogy van egy olyan hely, amit ha megtalálnak képesek a fejlődés lehetőségére lelki élet szempontjából is. A 3. fiatal szavával összefoglalva: „Abban erősített meg, hogy kereszténynek lenni a mai világban nem könnyű feladat, de másképpen nincsen értelme az életnek”.¹⁰⁴

A fiatalok lelkiekben való megerősödésének összefüggésében azt a kérdést is feltettem nekik, hogy számukra melyik volt az a program, amelyik a legtöbbet adta számukra. A ferences programok bizonyultak a leghatásosabbaknak. 10 fiatal határozottan a 10 parancsolat katekézis sorozatot emelte ki. Továbbá 4 fiatal megemlítette a Nyisd ki a szemed lelkigyakorlat hétvégét, 3 a Palánta csoportot és további 3 a zsolozsma alkalmakat és szentségimádást.

Az egyetemi lelkészség keretein belül 2 fiatal számára meghatározó alkalmak közé tartoznak az ifi misék, további 2 az imaiskola jelentőségét emeli ki.

A Teológia Kar viszonylatában néhányan kiemelik a kari és reggeli szentmisék meghatározottságát, az adventi lelki nap mélységét és a szemináriumokon történő mély beszélgetéseket.

Azon alkalmak, amely nagyon mély hatást gyakoroltak a fiatalokra azok a következők: 10 parancsolat katekézis, Tibor testvér prédikációi, virágvasárnapi szentségimádás, ferences szentgyónások és lelki beszélgetések, piarista templomba tartott roráték, a teológián tartott első kari mise, Light of night, hivatástisztázó lelki hétvége a ferenceseknél, Mécses dicsőítés.

¹⁰⁴ 3. válaszadó: 2023.03.11. – 22:35:56.

Végül pedig nézzük meg, hogy mik azok, amiket a Kolozsváron tapasztalt változásokból tovább visznek a fiatalok. Mindezt egy motívumcsokorba szedtem: közösség ereje, szeretet, öröm, elfogadás, hála, megszerzett tapasztalatok és annak továbbadásának törekvései, Istenre való hagyatkozás, rendszeres Szentírásolvasás, mindennapos lelkiismeretvizsgálat, minél többet adni, rendszeres imaélet, aktív jelenlét, hitéletben való elmélyülés, tanúságtétel, zsolozsma átadása, tudatosság, krisztusi élet, fény.

Következtetésképpen tehát elmondható, hogy a Kolozsváron tanuló, jelenlegi fiatal egyetemisták vallásgyakorlata nagymértékben megváltozott az otthoni vallásgyakorlattal szemben. Itt sokkal több olyan programmal, nézőpontokkal és emberekkel találkozhattak, akik jelentős mértékben tudták fejleszteni lelki életüket, így közelebb irányítva a jó Isten fele. Mindezeket mik sem bizonyítják jobban, mint a fiatalok által adott válaszok, gondolatok és élmények.

4.2. A kutatás korlátai

Kérdőíves kutatásom válaszadóinak száma 32, így ez esetben nem beszélhetünk egy reprezentatív eredményről, mivel a kis adatszám nem tette lehetővé egy nagyobb populáció helyzetének felmérését. Ennek ellenére — és tudva azt —, hogy ugyan három közösség lett megszólítva, így is a maximum résztvevők lehetséges száma százra lett volna tehető.

Továbbá az is nehezített a résztvevők bekapcsolódását, hogy a kérdőív nagyon hosszú volt, így sok időt vett igénybe kitölteni. A kérdőív összesen 44 kérdést tartalmazott, amelyből 21 kérdés nyitott válaszlehetőségű kérdésként szerepelt.

További kutatási korlátot vet fel az is, hogy a hosszan kifejtett, nyitott kérdések kérdőív formájában lettek megkérdezve, ezzel mintegy megadva a lehetőséget arra, hogy a válaszadók egy kérdést meg nem értve válaszoljanak vagy olyan gondolatokat, véleményeket írnak le, amelyek nem a valóságot tükrözik. Mindezt egy interjú felmérés esetén ki lehetett volna küszöbölni visszakerdezések által.

4.3. Következtetések

Következtetésképpen nézzük meg, hogy a dolgozatomban elején feltett hipotézisek milyen mértékben vagy egyáltalán teljesültek-e az elemzett válaszokat figyelembe véve.

Első hipotézisként azt fogalmaztam meg, hogy a lelkeségi vagy ifjúsági csoportokba járó fiatalok aránya nagy. Ez a hipotézisem bebizonyosodni látszott, mivel a kimutatott statisztikák azt mutatják, hogy a 32 fiatalból 23 aktív tagjává vált egy lelkeség közösségnek. Ez az arány megnőtt a Kolozsvárra költözés óta, tehát ez egy szignifikáns eredményt mutat. Továbbá nem csak a statisztikai adatok, hanem a fiatalok által adott válaszok, gondolatok és élmények is azt bizonyítják, hogy az otthoni hitélhez képest megnőtt az ilyen csoportokba és közösségekbe járó fiatalok aránya.

A második hipotézisként megfogalmazottak alapján azt szerettem volna megerősíteni, hogy a jelenlegi, Kolozsváron tanuló egyetemisták hitéletére jelentős hatással vannak az ott felkínált lelkeségi programok, az otthoni lehetőségekkel ellentétben. Ez a hipotézisem is beigazolódott. Elsősorban azzal szembesülhettünk, hogy nagyon sok fiatal számára nem volt otthon olyan lehetőség, amely által hitéletét fejleszteni tudta volna. Másodsorban, amennyiben

a válaszok összességét tekintjük elmondható, hogy a ferencesek lelkeségi programjaik voltak a leginkább meghatározóak a fiatalok hitéletének és vallásgyakorlatának tekintetében. Sokan vallásgyakorlatuk pozitív irányba történő elmozdulásáról számoltak be, amelyet a ferences programoknak köszönhetnek. Emellett az egyetemi lelkeség által szervezett programok is megjelentek, de azok tekintetében nem látszott jelentős előremozdulás.

Harmadik hipotézis szerint a fiatalok vallásgyakorlata megváltozott a Kolozsvárra költözés óta. Ennek a hipotézisnek beigazolódását a kapott statisztikák mutatják. 25 fiatal számolt be arról, hogy nagymértékben megváltozott vallásgyakorlatuk az otthonról elköltözés óta. Az élmények beszámolóí mind azt mutatják, hogy mindenki megtalálta ki-ki a maga számára legmegfelelőbb közösséget, ahol lelkiekben fejlődni tud, ezzel közelebbi, élő kapcsolatot fenntartva a jó Istennel.

A negyedik hipotézis megfogalmazása szerint a vallásgyakorlat tekintetében növekedik az egyéni és közösségi vallásgyakorlatok kettős, párhuzamos gyakorlata. Az otthoni arányok azt mutatták, hogy az egyéni és közösségi vallásgyakorlat formájának kettőssége 14 fiatal esetében volt jelen. Ezzel szemben a kolozsvári viszonylatban ennek aránya megnövekedett, így már 22 fiatal esetében beszélhetünk ezen vallásgyakorlat kettősségéről. Így a két arány közötti különbség 8. Ez azt jelenti, hogy ez a hipotézisem is beigazolódott. Valóban fejlődött a fiatalok egyéni és közösségi vallásgyakorlata egyszerre. Ezek mind a többfajta lelkeségi programoknak tudhatóak be.

Végül pedig ötödik hipotézisként azt fogalmaztam meg, hogy lelki szempontból a fiatalokra mély hatással vannak a ferences testvérek által szervezett lelkeségi programok: katekézisek, zsolozsmák, lelki hétvégék, csoportok. A fiatalok élményei és megnyilatkozásai mind azt bizonyítják, hogy hitéletükre és Istenkapcsolatukra nagyon nagy hatást gyakoroltak a fentebb említett programok. Mi sem nyomatékosítja jobban, mint azok a válaszok, amelyeket azokra a kérdésekre adtak, hogy mit visznek tovább az adott programok és, hogy melyek voltak azok a programok, amelyek a leginkább meghatározóak voltak számukra.

Összességében tehát azt láthatjuk, hogy mind az öt feltett hipotézisem bebizonyosodott még annak ellenére is, hogy nem egy reprezentatív résztvevő adattal dolgoztam.

5.Összegzés

Dolgozatom fő kutatási kérdéseként a szentmise és lelkeségi programok szerepeit és hatásait kívántam megvizsgálni a jelenlegi kolozsvári egyetemista fiatalok életében. E tekintetben öt hipotézist és további kérdéseket fogalmaztam meg, amelyekre válaszokat kerestem a fiatalok által megosztott gondolatok és élmények szerint. Mindezekből azt szerettem volna megtudni, hogy a fiatalok vallásgyakorlata hogyan nyilvánult meg az otthoni közösségben és, hogy ezzel szemben mit tapasztaltak meg a kolozsvári viszonylatban felkínált lelkeségi programok által: erőteljesen fejlődött hitéletük vagy sem.

Kutatásomat megelőzte egy két részre osztott elméleti rész ismertetése. Egyrészt arról írtam, hogy a ma embere számára mit kellene jelentenie a szentmisének valódi lényegét tekintve, valamint kiemeltem azt, hogy mennyire fontos a közösségi jelleg, a szentmisén történő aktív részvétel és küldetésstudat. Másrészt részletes betekintést nyújtottam annak a három közösségnek életébe és programlehetőségeibe, akiket a kutatásom végett szólítottam meg: a ferences közösségbe járó fiatalokat, a katolikus egyetemi lelkesesség fiataljait, valamint a Római Katolikus Teológia Kar egyetemistáit.

Felmérési eszközeimként egy kvalitatív — kérdőív formájában történő megkérdezést — , valamint egy kvantitatív módszert — interjú, szóbeli közlést — alkalmaztam. Ez utóbbi esetben két olyan személyt kértem meg, hogy meséljenek a közösségük történetéről és lelkeségi programlehetőségeikről, akik egyben az adott közösség vezetői is. Kérdőívemben azon fiatalokat szólítottam meg, akik a fentebb említett három lelkeségi közösség legalább egyik közösségébe tartoznak és, akik egyben jelenleg egyetemisták is Kolozsváron.

Kutatásom eredményeképpen mind az öt hipotézisem beigazolódott. A fiatal egyetemisták által adott válaszokból határozottan körvonalazódni látszik, hogy kolozsvári viszonylatban a szentmise és lelkeségi programok jelentős hatással bírnak hitéletükre, szemben az otthon megélt vallásgyakorlattal. Bebizonyosodott, hogy a lelkeségi közösségekbe járó fiatalok aránya megnőtt a változatos lelkeségi programlehetőségek miatt. Továbbá a vallásgyakorlat tekintetében növekvő tendencia mutatható ki az egyéni és közösségi vallásgyakorlatok kettősége tekintetében, mivel a fiatalok többsége Kolozsváron tapasztalta meg egyik vagy másik vallásgyakorlat típusát. Kiemelkedő eredményt mutatott az is, hogy lelki szempontból a fiatalokra mély hatással vannak a ferencesek által szervezett lelkeségi programok: katekézisek, zsolozsmák, lelki hétvégék és csoportok. Mindezeket a fiatalok által

adott válaszok bizonyítanak. És végül mindezek fényében és a további élmények és gondolatok tükrében az is igazolást nyert, hogy a fiatalok vallásgyakorlata megváltozott a Kolozsvárra költözés óta.

A feltett hipotéziseim mellett további válaszokat kaptam a dolgozatom elején megfogalmazódott kérdéseimre is. Megtudtam, hogy a mai egyetemista fiatalok számára miért fontos a szentmise, hogy őket melyik szentmise vonzza és miért. Részletes betekintést kaphattam, hogy hogyan és milyen mértékben fejlődött hitéletük, hogy miért jártak egy adott közösségbe és mi volt az, amit ott kaptak, ezzel őt megerősítve egy adott értékben. Továbbá az is értelmet nyert, hogy mindezen élmények miért voltak annyira jelentősek, hogy azt érezhessék a fiatalok, hogy később beépítsék ők is egy saját lelkeségi csoportba.

Kitekintésképpen említést tennék arról is, hogy ezt a témát hogyan képzelném el tovább vinni. A kérdőívem utolsó kérdéseként is egy olyan kérést fogalmaztam meg, amelyben arra kértem a fiatalokat, hogy írják le azon javaslatukat, amelyekről úgy gondolják, hogy hozzájárulnának egy lelkeségi csoport vallásgyakorlatának jobb fejlődéséhez. Tettem ezt azért, hogy a továbbiakban számomra is, mint leendő fiatalokkal foglalkozó hitoktatóként, teológiát végzett fiataloként egy olyan ötlettáram lehessen, amelyek alapján tudom — a fiatalok visszajelzése alapján —, hogy mi az amire vágnak és mi az, amit érdemes tovább vinni a jövőben vagy esetleg megpróbálni új alapokként megépítve bevinni egy olyan egyházi közösség életébe, akik addig nem ismertek egy adott lelkeségi programlehetőséget. Látom azt is, hogy mindezzel nem csak fiatalokat, hanem bármilyen korosztályt meg lehetne szólítani és aktívabban bevonni a szentmisébe, lelkeségi programokba, így az egyház életébe is.

A kutatásom összes eredményét figyelembe véve kijelenthetem, hogy a legjelentősebb és legmeghatározóbb mértékben a ferences testvérek által szervezett programok bizonyultak a leghatékonyabbnak, amelyek a fiatalok lelki és hitéleti fejlődéséhez járult hozzá. A fiatalok által megosztott gondolatok és élmények, valamint a statisztikai adatok is ennek jelenvalóságát bizonyítják.

Következtetésképpen elmondhatom tehát, — amit az elemzett és felmért eredmények is alátámasztanak — hogy a fiatal, kolozsvári egyetemisták hitéletére nagy fejlődést gyakoroltak a változatos szentmisék és lelkeségi programok. A 32 fiatalból nyilatkoztak háromnegyedénél mutatható ki a hitéleti fejlődés.

Irodalomjegyzék

Szakirodalom

AUERBACH F. Carl, Silverstein B. Louise: *Qualitative data. An Introduction to Coding and Analysis*, New York University Press, New York and London, 2003.

DOLHAI Lajos: *A liturgia teológiája*, Jel Könyvkiadó, Budapest, 2002.

DOLHAI Lajos: *A szentmise teológiája*, Szent István Társulat, az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, II. kiadás, Budapest, 2015.

EYMARD P. Julián: *Szentáldozás — Életforrás*, (ford. Scheffler János), II., Szent László nyomda R.T., II. kiadás, Nagyvárád, 1943.

JUNGMANN, Josef A: *A szentmise. Történelmi, teológiai és lelkipásztori áttekintés*, (ford. Sántha Máté), Prugg Verlag, Eisenstadt, 1997.

NÓDA Mózes: *A szentségek ünnepe*, Kolozsvári Egyetemi Kiadó, 2008.

NÓDA Mózes: *Élő liturgia. a II. vatikáni zsinatot megelőző liturgikus megújulás és hatása az erdélyi egyházmegye liturgikus életére*, Budapest–Kolozsvár, 2012.

NÓDA Mózes: *Járható utak*, University Press, Kolozsvár, 2004.

NÓDA Mózes: *Kegyelembé mártott idő. Liturgikus tanulmányok és esszék*, Szent István Társulat az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest–Kolozsvár, 2018.

NÓDA Mózes: *Liturgika. Szentmise, zsolozsma, szentségek. Keresztény szimbólumok*, University Press, Kolozsvár, 2005.

NÓDA Mózes: *Szimbólumok és liturgia*, Presa Universitară, Kolozsvár, 2004.

RATZINGER Joseph: *A liturgia szelleme*, Szent István Társulat, az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest, 2002.

ROBSON Colin, McCartan Kieran: *Real World Research. A Resource for Users of Social Research Methods in Applied Settings*, Fourth Edition, Wiley, 2016.

SCHNEIDER, Theodor (szerk.), *A dogmatika kézikönyve I.*, Vigilia Kiadó, Budapest, 1998.

SCHNEIDER, Theodor (szerk.), *A dogmatika kézikönyve II.*, Vigilia Kiadó, Budapest, 1998.

TAMÁS József: *Csúcs és forrás*. (Elmélkedések a szentmiséről), Készült a csíkszeredai Tipographic Kft. nyomában, é.n.

TARJÁNYI Zoltán: *Misekalauz*. Esszék, elmélkedések a liturgiáról, Új Ember Kiadó, Budapest, 2000.

TOMKA Ferenc: *A miseliturgia logikája és lelke*, Szent István Társulat, az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest, 2020.

VÁRNAGY Antal: *Liturgika*. Az egyház nyilvános Istentisztelete, Lámpás Kiadó, Abaliget, 1999.

WIEDENHOFER, Siegfried: *Általános szentségtan* (ford. Varga B. József), in: Schneider, Theodor (szerk.), *A dogmatika kézikönyve II.*, Vigilia Kiadó, Budapest, 1997.

WIEDENHOFER, Siegfried: *Ekkleziológia* (ford. Cselényi István Gábor), in: Schneider, Theodor (szerk.): *A dogmatika kézikönyve II*, Vigilia Kiadó, Budapest, 1997.

WIEDENHOFER, Siegfried: *Pneumatológia* (ford. Lukács László), in: Schneider, Theodor (szerk.), *A dogmatika kézikönyve I.*, Vigilia Kiadó, Budapest, 1998.

WIEDENHOFER, Siegfried: *Részletes szentségtan* (ford. Válóczy József), in: Schneider, Theodor (szerk.): *A dogmatika kézikönyve II.*, Vigilia Kiadó, Budapest, 1997.

Internetes forrás

Babeş—Bolyai Tudományegyetem Római Katolikus Teológia Kar honlapja: A kolozsvári Római Katolikus Teológia Kar rövid története: [A kolozsvári Római Katolikus Kar rövid története | Babeş-Bolyai Tudományegyetem - Római Katolikus Teológia Kar \(ubbcluj.ro\)](#), utolsó hozzáférés: 2023.04.15.

Ferences Ifjúsági Programok: Fiú csapat tábor 2023, [fiu_csapat | Ferences Ifjúsági Programok \(ferencesprogramok.ro\)](#), utolsó hozzáférés: 2022.12.10.

Ferences Ifjúsági Programok: Tavaszi találkozó, [Tavaszi_talalkozo | Ferences Ifjúsági Programok \(ferencesprogramok.ro\)](#), utolsó hozzáférés: 2022.12.10.

Ferences programok – Facebook: [Facebook](#), utolsó hozzáférés: 2022.12.11.

frtibi- Tibor testvér: Nyisd ki a szemed, [\(434\) Nyisd ki a szemed! - YouTube](#), utolsó hozzáférés: 2022.12.11.

Katolikus Egyetemi Lelkészség: Facebook, [Facebook](#), utolsó hozzáférés: 2023.04.22.

Kolozsvári ferencesek: 10 parancsolat katekézis sorozat, [10 Parancsolat katekézis sorozat | Kolozsvári Ferencesek \(ofm.ro\)](#), utolsó hozzáférés: 2022.12.11.

Kolozsvári ferencesek: A kolozsvári ferences templom és kolostor története. [A kolozsvári ferences templom és kolostor története | Kolozsvári Ferencesek \(ofm.ro\)](#), utolsó hozzáférés: 2022. 12.10.

Poverello: [MAGUNKRÓL \(poverello.org.rs\)](#), utolsó hozzáférés: 2022.12.10.

Római Katolikus Teológia Kar – BBTE: Facebook: [Facebook](#), utolsó hozzáférés: 2023. 04.25.

Transindex (2020): Leginkább a kenyérsztásról ismerik őket, de mi mindennel foglalkoznak a ferencesek Kolozsváron? [Transindex - Leginkább a kenyérsztásról ismerik őket, de mi mindennel foglalkoznak a ferencesek Kolozsváron?](#), utolsó hozzáférés: 2023.04.22.

Függelék

Kérdőív elérhetősége: <https://forms.gle/bgyNBceeBXzULmBS6>

Kérdőív kérdései:

— Általános/informatív rész —

Nemed

Életkorod

Felekezet, amihez tartozol

Jársz lelkeségi/ifjúsági csoportba?

Vallásgyakorlatod – Vallásos/hívő keresztény embernek tartod magad?

Mennyire vallásos a közösség, ahonnan származol?

Melyik egyházmegyéhez tartozol?

Melyik közösség/közösségek tagjaként osztod meg gondolataidat, tapasztalataidat?

— Szentmisén való részvétellel kapcsolatos kérdések- Otthon tapasztalt hitéleti élmények

Milyen időközönként jártál szentmisére otthon?

Lelki szempontból melyik szentmise volt otthon a legfontosabb és legmeghatározóbb számodra? Állítsd fontossági sorrendbe!

Az alábbiak közül melyik volt otthon a jellemzőbb saját vallásgyakorlatodra?

Otthon a szentmise hogyan határozta meg vallásosságodat? (például miben nyilvánult meg?)

Milyen gyakran imádkoztál addig, amíg otthon voltál?

Hitéletem és vallásgyakorlatom otthon – Mennyire volt jellemző?

Melyik volt otthon a legkedveltebb/leginkább használt imaformád?

Otthon melyik volt az az élmény, ami megragadott és fenn tartott?

Egy otthoni szentmise élmény. tapasztalat, amely hatással van mind a mai napig hitéletemre és Istenkapcsolatomra?

— Imaformák — A Kolozsváron megtapasztalt hitélmények mennyire, milyen irányba formáltak?

Milyen időközönként jársz szentmisére itt, Kolozsváron?

Lelki szempontból jelenleg melyik szentmise a legfontosabb és legmeghatározóbb számodra? Állítsd fontossági sorrendbe!

Az alábbiak közül jelenleg melyik jellemzőbb saját vallásgyakorlatodra?

A szentmise jelenleg hogyan határozza meg vallásosságodat?

Milyen gyakran imádkozol?

Jelenleg melyik a legkedveltebb imaformád, amelyet igazán magadénak érzel?

Miért fontos számodra a fentebb említett imaforma?

Egy Kolozsváron tapasztalt szentmise élmény, tapasztalat, amely hatással van mind a mai napig hitéletemre és Istenkapcsolatomra

Kolozsvárra költözve változott vallásgyakorlatod?

— Igen, Kolozsvárra költözve változott vallásgyakorlatom —

Igen, Kolozsvárra költözve változott vallásgyakorlatom, mert...

— Nem, Kolozsvárra költözve nem változott vallásgyakorlatom —

Nem, nem változott Kolozsvárra költözve vallásgyakorlatom, mert....

— Lelkiségi csoportokban való részvétellel kapcsolatos kérdések —

Az alábbiak közül melyik közösségbe/közösségekbe szoktál vagy nem szoktál járni?

Milyen rendszerességgel jársz az alábbi közösségekbe?

Az általad megjelölt egy vagy két közösség külön-külön mit ad számodra, mi vonz? Válaszodat fejtsd ki külön-külön!

Melyik szentmise járul leginkább hozzá lelki fejlődésedhez?

Mi az, ami megfog abban a szentmisében, ahova jársz?

Mi az elvárásod? Mit szeretnél kapni ezen közösségekben?

Eddig konkrétan mit kaptál adott csoportokból?

Melyek azok a tényezők, amelyek eltaszítanak egy adott vallásos közösségtől? (amiben már lehetett részed egy más közösségben)

— Kolozsváron tapasztalt hitélmények hatásai, amelyek további erőforrásokat jelentenek

Melyek azok a tényezők, amelyek magával ragadtak a lelkeségi/ifjúsági csoportokon való részvételkor? Állítsd fontossági sorrendbe!

Milyen mértékben változott meg hitéleted a Kolozsvárra költözés óta?

Ezekből a változásokból mit viszek és mit adok tovább?

— Saját vélemények, mélyen érintő gondolatok és tapasztalatok megosztása —

Melyek voltak azok az alkalmaz, amelyek mély hatással voltak rád Kolozsváron?

Miben erősített meg az a közeg, ahova jársz?

A leginkább és a legtöbbet adó program lelkileg

Javaslat, amire igény lenne a további lelki és hitéleti fejlődés terén

Absztrakt

Dolgozatom fő kutatási kérdéseként a szentmise és lelkeségi programok szerepeit és hatásait kívántam megvizsgálni a jelenlegi kolozsvári egyetemista fiatalok életében. E tekintetben öt hipotézist és további kérdéseket fogalmaztam meg, amelyekre válaszokat kerestem a fiatalok által megosztott gondolatok és élmények alapján. Mindezekből azt szerettem volna megtudni, hogy a fiatalok vallásgyakorlata hogyan nyilvánult meg az otthoni közösségben és, hogy ezzel szemben mit tapasztaltak meg a kolozsvári viszonylatban felkínált programok által: erőteljesen fejlődött hitéletük vagy sem.

Kutatásomat megelőzte egy két részre osztott elméleti rész ismertetése. Egyrészt arról írtam, hogy a ma embere számára mit kellene jelentenie a szentmisének valódi lényegét tekintve, valamint kiemeltem azt, hogy mennyire fontos a közösségi jelleg, a szentmisén történő aktív részvétel és küldetésstudat. Másrészt részletes betekintést nyújtottam annak a három közösségnek életébe és programlehetőségeibe, akiket a kutatásom végett szólította meg: a ferences közösségbe járó fiatalokat, a katolikus egyetemi lelkeszség fiataljait, valamint a Római katolikus Teológia Kar egyetemistáit.

Felmérési eszközeimként egy kvantitatív — kérdőív formájában történő megkérdezés —, valamint egy kvantitatív módszert — interjú, szóbeli közlést — alkalmaztam. Ez utóbbi esetében két olyan személyt kértem meg, hogy meséljenek a közösségük történetéről és lelkeségi programlehetőségeikről, akik egyben az adott közösség vezetői is. Kérdőívemben azon fiatalokat szólítottam meg, akik a fentebb említett három lelkeségi közösség legalább egyik közösségébe tartoznak és, akik egyben jelenleg is egyetemisták Kolozsváron.

Kutatásom eredményeképpen mind az öt hipotézisem beigazolódott. A fiatal egyetemisták által adott válaszokból határozottan körvonalazódni látszik, hogy kolozsvári viszonylatban a szentmise és lelkeségi programok jelentős hatással bírnak hitéletükre, szemben az otthon megélt vallásgyakorlattal. Bebizonyosodott, hogy a lelkeségi közösségekbe járó fiatalok aránya megnőtt a változatos lelkeségi programlehetőségek miatt. Továbbá a vallásgyakorlatok tekintetében növekvő tendencia mutatható ki az egyéni és közösségi vallásgyakorlatok kettőssége tekintetében, mivel a fiatalok többsége Kolozsváron tapasztalta meg egyik vagy másik vallásgyakorlat típusát. Kiemelkedő eredményt mutatott az is, hogy lelki szempontból a fiatalokra nagy hatással vannak a ferencesek által szervezett lelkeségi programok: katekézisek, zsolozsmák, lelki hétvégék és csoportok. Mindezeket a fiatalok által

adott válaszok bizonyítanak. És végül mindezek fényében és a további élmények és gondolatok tükrében az is igazolást nyert, hogy a fiatalok vallásgyakorlata megváltozott a Kolozsvárra költözés óta.

A feltett hipotéziseim mellett további válaszokat kaptam a dolgozatom elején megfogalmazódott kérdéseimre is. Megtudtam, hogy a mai egyetemista fiatalok számára miért fontos a szentmise, hogy őket melyik szentmise vonzza és miért. Részletes betekintést kaphattam, hogy hogyan és milyen mértékben fejlődött hitéletük, hogy miért jártak egy adott közösségbe és mi volt az, amit ott kaptak, ezzel őt megerősítve egy adott értékben. Továbbá az is értelmet nyert, hogy mindezen élmények miért voltak annyira jelentősek, hogy azt érezhessék, hogy később ők is mindezt beépítsék egy saját lelkeségi csoport életébe.

Kutatásom összes eredményét figyelembe véve kijelenthetem, hogy a legjelentősebb és legmeghatározóbb mértékben a ferences testvérek által szervezett programok bizonyultak a leghatékonyabbnak, amelyek a fiatalok lelki és hitéleti fejlődéséhez járultak hozzá. A fiatalok által megosztott gondolatok és élmények, valamint a statisztikai adatok is ennek jelenvalóságát bizonyítják.

Következtetésképpen elmondhatom tehát — amit az elemzett és felmért eredmények is alátámasztanak —, hogy a fiatal, kolozsvári egyetemisták hitéletére nagy fejlődést gyakoroltak a változatos szentmisék és lelkeségi programok. A 32 fiatalból nyilatkozottak háromnegyedénél mutatható ki a hitéleti fejlődés.

Summary

As the main research question of my thesis, I wanted to examine the roles and effects of the Holy Mass and pastoral programmes in the lives of the current university youth in Cluj. In this regard, I formulated five hypotheses and further questions. From all these, I wanted to find out how young people's religious practice manifested itself in their home community and, in contrast, what they experienced through the pastoral programmes offered in Cluj: their faith life has developed strongly or not.

My research was preceded by a theoretical section divided into two parts. Firstly, I wrote about what the Mass should mean for people today in terms of its true meaning and I emphasized the importance of community and active participation in the Mass. On the other hand, I provided detailed insight into the lives and programme opportunities of the three communities I approached for my research: young people in the Franciscan community, young people from the Catholic university clergy and students of the Faculty of Roman Catholic Theology.

I used a qualitative method — a questionnaire survey — and a quantitative method — an interview method. In the latter case, I asked in their communities to tell me about the history of their communities and their pastoral programme opportunities. I addressed my questionnaire to young people who belong to at least one of the three communities mentioned above and who are also currently students in Cluj.

As a result of my research, all five of my hypotheses have been confirmed. From the answers given by the young students, it seems to be clear that, in the context of Cluj, the Holy Mass and the pastoral programmes have a significant impact on their faith life, in contrast to the religious practice at home. It has been shown that the proportion of young people attending pastoral communities has increased due to the variety of pastoral programme opportunities. Furthermore, in terms of religious practice, there is an increasing trend towards a duality of individual and community religious practice, with the majority of young people having experienced one or the other type of religious practice in Cluj. Another notable result was the profound spiritual impact on young students of the pastoral programmes organized by the Franciscans: catechesis, spiritual weekends and groups. And finally, it is also confirmed that the religious practice of young students has changed since they are at Cluj.

In addition to my hypotheses, I also received further answers to the question I had formulated at the beginning of my thesis. I found out why the Mass is important for young students, which Mass attracts them and why. I was able to gain detailed insight into how their faith life had developed, why they attended a particular community and what they received there. It also made sense of why all these experiences were so meaningful that they felt that by the time they can incorporate into a spiritual group.

Taking all the results of my research into account, I can say that the most significant and decisive contribution to the spiritual and religious development of young students was made by the programmes organized by the Franciscans.

In conclusion, I can say — and this is supported by the analyzed and evaluated results — that the faith life of young students in Cluj has been greatly improved by the variety of masses and pastoral programmes.

Declarație pe proprie răspundere

Subsemnatul/a MÁRK N. TIMEA declar că Lucrarea de disertație pe care o voi prezenta în cadrul examenului de disertație la Facultatea DE TEOLOGIE ROMANO-CATOLICĂ a Universității Babeș-Bolyai, în sesiunea IULIE 2023, sub îndrumarea

..... DR. NÓDA MÓZES reprezintă o operă personală. Menționez că nu am plagiat o altă lucrare publicată, prezentată public sau

un fișier postat pe Internet. Pentru realizarea lucrării am folosit exclusiv bibliografia prezentată și nu am ascuns nici o altă sursă bibliografică sau fișier electronic pe care să le fi folosit la redactarea lucrării.

Prezenta declarație este parte a lucrării și se anexează la aceasta.

Data,

29.06.2023.

Nume, *Márk*

Prenume, *Timea*

Semnătură,

